

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

**Bakıda gizli
və öldürücü
bioloji
stansiya
var?**

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 26-27 noyabr 2016-cı il Şənbə № 263 (6584) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**İşğalçı Ermənistanın Pakistan xofu -
düşmənin yeni tələşi**

Nüvə müttəfiqimizdən ölkəmizə İrevanı şaşırdaacaq dəstək; prezident Məmnun Hüseyn: "Azərbaycan ordusunu tam təchiz etməyə hazırıq"

yazısı səh.11-də

**Avropa Məhkəməsinin hökumətə
cərimə kəsməsinə YAP-çı
deputatdan sərt reaksiya**

yazısı səh.4-də

**11 il öncəki 26 noyabr mitinqi ilə
bağlı şok etiraflar**

yazısı səh.3-də

**"Ərdoğan Avropa Birliyini "xristian
klubu" adlandırmaqda haqlıdır"**

yazısı səh.5-də

**"Rusiya ən azı Avrasiya materikinə
ağalq etmək niyyətindədir"**

yazısı səh.6-də

**Avtomobil satışında yeni
qayda - "əlbəəl kredit"**

yazısı səh.13-də

**"...Çovdarov deyib, həyatda bir
səhvi özümə bağışlamayacam ki,
Eynulları öldürmədim"**

yazısı səh. 8 və 9-də

**ABŞ istehsalı snayperləri
Azərbaycanda kim almaq istəyib-
"odlu qaçaqmal"**

yazısı səh.13-də

**Azərbaycanlı məmur oğlu oliqarx
qızı ilə göldə boğuldu**

yazısı səh.14-də

**Dünyada baş verən ən ağır
istehsal qəzaları**

yazısı səh.15-də

**DTX Xaçmazda əməliyyat keçirdi;
1 terrorçu öldürüldü**

yazısı səh.2-də

Avropa özündən itələyir, Rusiya isə Türkiyəyə qucaq acır

MOSKVA-ANKARA MÜTTƏFİQLİYİ - AZƏRBAYCAN ÜÇÜN DƏ TƏZƏ FÜRSƏT QAPISI AÇILIR

Kreml danışmanın "Qarşıdakı 10 ildə əsas ortağımız və müttəfiqimiz Türkiyə olacaq" sensasion mesajının pərdəarxası; **Rusiyanın nüfuzlu nəşri:** "Yeni dünya düzenini Tramp, Ərdoğan və Putin üçlüyü müəyyən edəcək..."

yazısı səh.5-də

Dünyanın kazino mərkəzlərinə Azərbaycandan milyonlar axır

Qumara olan həvəs Bakı milyonçularını Tiflisdən uzaq Monte-Karloya qədər sürükləyir...

yazısı səh.10-də

**Vahid Əhmədov:
"Aztəminatlı
ailələrin aldığı
1000 dollara qədər
olan kreditlərin
silinməsi
mümkündür"**

yazısı səh.4-də

**Eldar
Namazovdan
Qarabağla bağlı
ilginç
açıqlamalar**

yazısı səh.7-də

**"Azəristilik"
ASC-nin sədr
müavininə
itihamlara cavab:
"Biz o pulu
görmürük"**

yazısı səh.12-də

Prezidentdən iş adamlarına çağırış

Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbəsində qəzalı vəziyyətdə olan binanın sakinləri üçün tikilmiş yeni binanın açılışı olub. APA-nın xəbərinə görə, prezident İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib. Dövlət başçısı binadakı mənzillərdə yaradılan şəraitlə tanış olub.

Sonra prezident yeni binanın sakinləri ilə görüşüb. "Artıq 115 yaşlı olan binada yaşamaq təhlükəli məsələdir. Hələ ki, Bakıda belə binalar kifayət qədər çoxdur. Onların yerində gözəl binalar tikilməlidir və tikilir".

Bunu İlham Əliyev Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbəsində qəzalı vəziyyətdə olan binanın sakinləri üçün tikilmiş yeni binanın açılış mərasimində deyib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, belə layihələrin ölkə iqtisadiyyatına, xüsusilə, inşaat, tikinti materialları sektoruna da çox gözəl təsiri olacaq: "Çünkü bu inşaat sektorunda tənəzzül yaşanır, inşaat sektoru təxminən 25-30 faiz aşağı düşür. Belə layihələrin icrası inşaat sektoruna da canlanma gətirəcək. Tikinti materialları ilə məşğul olan şirkətlər də xeyir götürəcək və beləliklə, ölkə iqtisadiyyatı daha sürətlə inkişaf edəcək. Hazırda 49 binanın tikintisində iştirak edən və iştirak edəcək işçilərin sayı 3-4 min nəfər olacaq. Bu da yeni iş yerlərinin yaradılması deməkdir".

Prezident bildirib ki, bu tipli layihələr ölkəmizdə geniş vüsət almalıdır: "Həm Bakıda, həm bütün şəhər və rayonlarımızda, harada ki, qəzalı binalar var, biz bütün firmaları, iş adamlarını dəvət edirik. Yerli icra orqanları onlara bütün şərait yaratmalıdırlar ki, bu işə daha da həvəslə qoşulsunlar. Beləliklə, qısa müddətdə, bir neçə il ərzində ölkəmizdə bir dəne də qəzalı vəziyyətdə bina olmamalıdır. Bu, həm insanlar üçün lazımdır, həm də ölkə iqtisadiyyatı, iş adamları xeyir götürəcək. Yəni bu, bir ümumxalq hərəkəti olmalıdır. Bu binanın xüsusiyyəti mehribandır. Buna görə mən bu binanın açılışına gəlmişəm. Qeyd etdiyim kimi, Bakıda son illər ərzində yüzlərlə, minlərlə bina tikilib, ancaq bu binanın xüsusi əhəmiyyəti var. Bu, pilot layihədir və bu layihənin çox gözəl gələcəyi olacaq".

İslam oyunları və Formula-1 yarışlarının keçirilməsinə 317 milyon ayrılacaq

Gələnlə il İslam oyunları və Formula-1 yarışlarının keçirilməsinə xərclənəcək vəsaitin məbləği məlum olub. "APA-Economics" xəbər verir ki, Hesablama Palatası "Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinə verdiyi rəydə qeyd olunub ki, "İslam oyunları və Formula-1 yarışlarının keçirilməsi ilə bağlı xərclər" kimi yeni layihənin maliyyələşdirilməsi üçün 317 mln. 300 min manat vəsaitin ayrılması proqnozlaşdırılıb.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:
Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

"Rabitə çetesi" törətdiyi cinayətləri boynuna almır

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin sabiq Aparat rəhbəri Vidadi Zeynalov və digərlərinin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi noyabrın 25-də davam etdirilib.

Hakim Əfqan Hacıyev bildirib ki, prosesdə Vergilər Nazirliyinin nümayəndəsi iştirak edir. Onun iş üzrə nazirlik 255 min manatlıq mülki iddia qaldırıb.

Daha sonra təqsirləndirilən Səhlab Hübətovun vəkili onun barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəzlənməsi haqqında vəsatət verib. Məhkəmə vəsatəti təmin etməyib.

Vidadi Zeynalovun vəkili Ceyhun Yusifov isə müdafiə etdiyi şəxsin hamıdan sonra ifadə vermək istədiyini və bunun nəzərə alınmasını xahiş edib.

İclasda məhkəmə istintaqının başlanması elan olunub. Dövlət ittihamçısı Fərid Nağıyev ittiham aktının nəticə hissəsini elan edib. İttihamla görə, V.Zeynalov digərləri ilə korrupsiya şəbəkəsi formalaşdırıblar. Onlar nəzərdə tutulan işlərin bəzi hallarda görülməməsi, məbləğlərin şişirdilməsi və digər yollarla pul mənimləyiblər.

İttihamla bağlı V.Zeynalov özünü təqsirli bilmədiyini deyib.

Prosesdə "Bakı Telefon Rabitəsi" İstehsalat Birliyinin sabiq rəhbəri Beytulla Hüseynov ona qarşı elan olunan ittihamla özünü qismən təqsirli bildiyini deyib.

Vidadi Zeynalov

Digər təqsirləndirilən, "Bakı Telefon Rabitəsi" İstehsalat Birliyinin sabiq baş mühəssisi Anar Mustafayev də ona qarşı irəli sürülən ittihamla özünü qismən təqsirli bildiyini söyləyib.

"Bakı Rabitə Təmir Tikinti" və "Təmir Təchizat Servis" MMC-lərinin direktoru Bayram Vəliyev də elan olunan ittihamla özünü qismən təqsirli bildiyini bildirib.

B.Vəliyev Vergilər Nazirliyi tərəfindən onun direktoru olduğu MMC-yə qarşı qaldırılmış 255 min manatlıq mülki iddianı qəbul etdiyini də deyib.

O, mülki iddianın ödənilmədiyini söyləyib.

Prokuror Fərid Nağıyev isə mülki iddianın qismən ödənilmədiyini bildirib.

"Rabitə Mülki Tikinti"

MMC-lərinin direktoru Emin Məmmədov da özünü qismən təqsirli bildiyini qeyd edib.

"Aztelekom" İstehsalat Birliyinin sabiq baş direktoru Məhəmməd Məmmədov isə ona qarşı irəli sürülən ittihamlarla özünü təqsirli bilmədiyini söyləyib.

"Aztelekom" MMC-nin sabiq baş mühəssisi Oktay Rüstəmov da özünü qətiyyətlə təqsirli bilmədiyini deyib.

Təqsirləndirilən "Optik Qurğular" İdarəsinin reisi Namazəli Məmmədov özünü təqsirli hesab etməyib.

Hakim məhkəmə prosesində fasilə elan olunduğunu açıqlayıb.

Növbəti məhkəmə prosesi noyabrın 28-də davam etdiriləcək.

Gəncədə radikal dindarların evində qumbaralar aşkarlandı

Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən Gəncədə keçirilən əməliyyatla bağlı yeni təfərrüatlar məlum olub.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən xəbərdə bildirilir ki, daxil olmuş əməliyyat məlumatı əsasında Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi və Gəncə Şəhər Baş Polis İdarəsi əməkdaşlarının birgə keçirdikləri xüsusi tədbirlər nəticəsində Gəncə şəhər sakinləri Elbrus Ələkbərovun yaşadığı evə baxış zamanı 1 ədəd "ZORAKI-914" markalı tapança, 2 ədəd qumbara və 4 ədəd patron, Orxan Fətullayevin evinə baxış zamanı 1 ədəd nömrəsi silinmiş "Brauning" markalı tapança, 2 ədəd qumbara və 1 ədəd patron, əvvəllər məhkum olunmuş Məhəmməd Hüseynovun evinə baxış zamanı 3 ədəd qumbara, 2 ədəd alışqan və 12 ədəd patron, əvvəllər qanunsuz radikal silahlı dini birliklərdə iştirak etdiyi üçün məhkum olunmuş Vüsal İsayevin evinə baxış zamanı 2 ədəd qumbara, Zaur Hüseynovun evinə baxış zamanı 1 ədəd "AKS-74" markalı silah və 80 ədəd patron, qardaşı Eminin evinə baxış zamanı isə 3 ədəd qumbara və 37 ədəd patron aşkar edilərək götürülüb.

Qeyd edilən faktlarla bağlı Baş İdarənin İstintaq Şöbəsinə cinayət işi başlanılıb, araşdırmalar davam etdirilir.

İranda sərnəşin qatarlarının toqquşması nəticəsində ölənlərin sayı 40-a çatıb

İranda iki qatarın toqquşması nəticəsində ölənlərin sayı 40 nəfərə çatıb. APA-nın Terhan bürosunun məlumatına görə, bu barədə İranın Semnan əyalətinin rəhbəri bildirib.

Toqquşma nəticəsində 7 vaqon yanıb, meyitlər də yandırdığından ölənlərin kimliyini müəyyənləşdirmək çətinləşib.

Bəzi xəbər qaynaqları isə ölənlərin sayının artıq 40 nəfərə çatdığını yazıb.

Qezada xəsarət alanların sayının isə 100 nəfərdən çox olduğu bildirilir.

İranda iki qatarın toqquşması nəticəsində ölənlərin sayı 40 nəfərə çatıb. APA-nın Terhan bürosunun məlumatına görə, bu barədə İranın Semnan əyalətinin rəhbəri bildirib.

DTX Xaçmazda əməliyyat keçirdi; 1 terrorçu öldürüldü

Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) əməkdaşlarının keçirdiyi əməliyyat nəticəsində terrorçuluqda təqsirləndirilən şəxs məhv edilib.

DTX-nin ictimai əlaqələr şöbəsinə APA-ya bildirilib ki, Azərbaycanın hüduqlarından kənarında dini düşmənçilik zəminində silahlı münaqişələr aparən terrorçu təşkilatın tabeliyində, yaşadığı ərazidə tərəfdaşlarından ibarət "camaatın əmri" kimi fəaliyyət göstərərək, vətəndaşları belə silahlı münaqişələrə cəlb etməkdə, cinayətkar təşkilatın üzvlərinin gizli yığınaqlarını və əlaqələndirilməsini təşkil etməkdə şübhəli bilinən Azərbaycan vətəndaşı, 1974-cü il təvəllüdü Rəhimov Ramiq Nazir oğlunun qanunsuz olaraq odlu silah və partlayıcı vasitələr əldə edib həmin təşkilatın terrorçuluq məqsədləri və insanların oğurlanması planları barədə daxil olmuş məlumat əsasında DTX tərəfindən kompleks əməliyyat-axtarış tədbirləri tətbiq olunub.

Təxirəsalınmaz əks tədbirlərin görülməsi zərurəti ilə əlaqədar R.Rəhimovun 2016-cı il noyabrın 25-də Xaçmaz rayonunun Düztəhira kəndində tərkisilahlı və cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üzrə keçirilən əməliyyat tədbirləri zamanı sonuncu təslim olmaq barədə qanuni tələblərə təbə olmayaraq, odlu silahlardan atəş açaraq silahlı müqavimət göstərən əməliyyat qrupu tərəfindən cavab tədbiri olaraq, xidməti silahlardan istifadə edilməklə R.Rəhimov məhv edilib.

DTX-nin İstintaq Baş İdarəsində terrorçuluğa, adam oğurluğuna hazırlıq və digər cinayət faktları ilə bağlı aparılan cinayət işi üzrə istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

"Avis" apteklər şəbəkəsinin rəhbəri məhkəmə zalından azadlığa buraxıldı

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində süni qiymət artımında təqsirləndirilən "Avis" apteklər şəbəkəsinin rəhbəri Elmür Məhərovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

APA-nın məlumatına görə, hakim Ələvşad Abbasovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxsin hüquqlarını müdafiə edən vəkil çıxış edib. O, E.Məhərova bəraət verilməsini istəyib.

E.Məhərov son söz deyib və o da barəsində bəraət hökümü çıxarılmasını xahiş edib.

Sonra prosesdə hökm oxunub. Hökmə əsasən, E.Məhərov barəsində 3 il şərti cəza təyin edilib və məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb.

Dövlət ittihamçısı E.Məhərovun 10 il müddətində azadlıqdan məhrum edilməsini istəmişdi.

Təxminən 10 il əvvəl qədər nadir xəstəliklərdən biri sayılan xərçəng xəstəliyini son illər ildırım sürəti ilə yayılaraq qadın və kişilərdə 50% artım göstərir. Niyə, səbəb nədir?

***

2006-2009-cu illərdə, Azərbaycanda ABŞ səfiri işləmiş Elizabet Enn Ders, ixtisasca diplomat olmayıb, bilərsiz. Mikrobioloq olub. Açın internet səhifələrindəki bioqrafiasını, oxuyun yaxşı-yaxşı. Hə, görəcəksiz bu nəzərin xanım nə elə-belə, sıradan bir diplomat deyilmiş Bakıda. Elə, mikrobioloq kimi də, belə deyək, ələkinin qıl verəni olmayıb. Ağ evin mümkün bakterioloji hücumlardan mühafizəsi vəzifəsi, bəli bir vaxt məhz bu mikrobioloq xanıma tapşırılıb, bilərsiz. İcraçılığı, doğru -dürüstlüyü görünür o vaxtlar Ağ ev tərəfindən müsbət qiymətləndirilib. Nəticədə, Enn Dersə- Pentaqon Hərbi kəşfiyyatının tam məxfi əməkdaşına, təklif olunub ki, diplomat pərdəsi altında öz bioloji araşdırmalarını Azərbaycanda davam etdirdin.

Bu təyinatdan azca əvvəl, 2004-cü ilin ortalarında, Tiflis hava alanı ətraflarında ağ xalaltı ABŞ mikrobioloqları peyda olub yerli sakinləri xeyli qorxudular. Az sonra bəli olur ki, bəs burdakı köhnə taun əleyhinə stansiyanın qara bəxti açılıb. Pentaqon bu bioloji stansiyanın yenidən qurulmasına 300 milyondan çox vəsait ayırıb. Elə lap birinci günlərdən başlayaraq stansiya ətrafında müxtəlif qorxulu, canüşüddən şeyiələr gəzib; axırda öz təsdiqini tapıb. Aradakı sükut buzunu ilk olaraq görün bir kim sındırır - sabiq Gürcüstan prezidenti Mixail Saakaşvilinin amerikalı məsləhətçisi Cefri Silverman!

Onun, gürcü jurnalisti Xviç Konsaladzeyə verdiyi öten ilki müsahibəsindən bəli olur ki, oxşar laboratoriyalar zənciri artıq bütün dünyanı bürüyüb, qapsayıb. Zəncirin bir məxfi halqası, iddialara görə, Azərbaycanda da mövcuddur. Yəni də həmin iddialara görə, xüsusi layihə çərçivəsində bu cür laboratoriyalar ABŞ tərəfindən vaxtaşırı maliyyələşdirilir.

İndi bildinizmi niyə 2006-cı ildən 2009-dək ABŞ-ın Azərbaycandakı səfir postuna məhz mikrobioloq Enn Ders təyin edilib? Bilmək olmur indi nəylə məşğulmuş o zamanlar xanım Ders bizim başibəli, günəşli Azərbaycanda - cari diplomatik işlə? Yoxsa...

Yoxsa taun, vəba, Sibir xorası mikroblarının yetişdirilməyi ilə daha çox məşğulmuş türklər demiş bu "zərənlə diplomat"?

***

Qayıdaq Cefri Silvermanın gürcü mətbuatına verdiyi

məlum müsahibəsinə. Jurnalist Xviç Konsaladzenin mövzu ilə bağlı ilk sualına görün o hansı cavabı verib:

- Bioloji silahı qadağan edən beynəlxalq konvensiya ABŞ-a imkan vermir bu tədqiqatları öz ərazisində həyata keçirsin. Nəticədə oxşar labo-

sanlar üzərində də aparılır həтта...

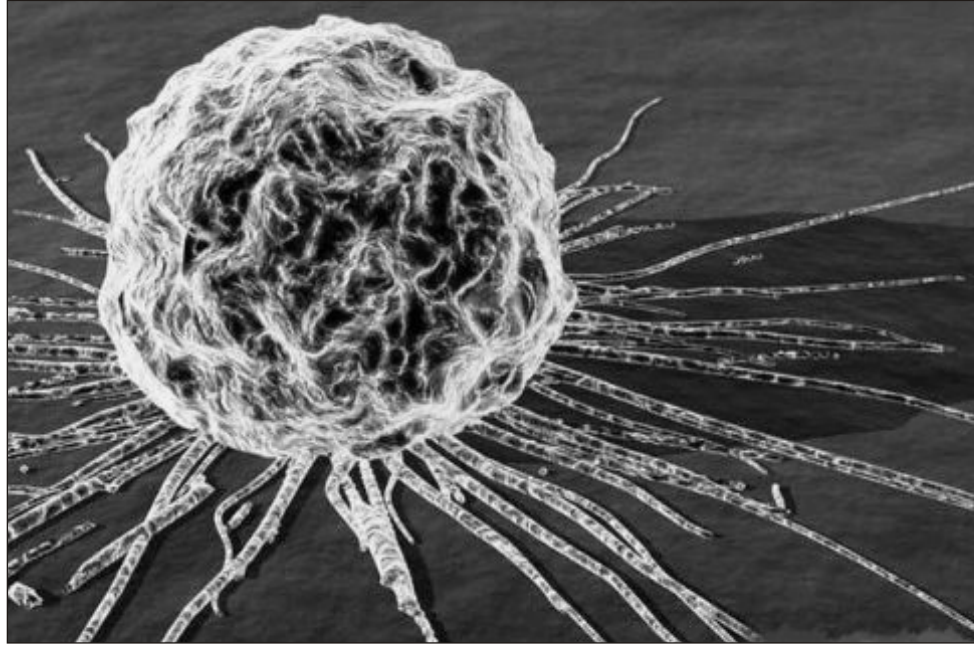
- Sibir xorası, donuz qripi faktlarının bu mənbədən ətrafa yayılmağı nə qədər düzgündür?

- Birbaşa sübutlar yoxdu. Amma, hazırlanmış vaksinlərin təyinatı, etçilik sahəsinin

kinməyiblər. Burda əsas şərt o deyil ki, başınıza nüvə başlıqlı raketlər yağsın. Nüvə silahının tətbiqi bəzən biosilahlarla kifayətlənir. Day nüvə silahına ehtiyac qalmır. Rəqiblər, adətən ağ bayraq çıxarıb aralarında teslimçilik danışıqlarına başlayırlar.

Bakıda gizli və "öldürücü" bioloji stansiya var?

Xərçəngin sürətlə yayılmasının ilginclik səbəbləri - Həmid Herişinin qorxunc iddiaları

***

ratoriyalar Gürcüstan kimi ölkələrdə inşa edilmiş işə salınır.

- Laboratoriyanın Tiflis aeroportu yaxınlığında tikilməsi necə, əvvəlcədən nəzərə alınmışdır?

- Əlbəttə. Virusdaşıyıcılarının nəqlini asanlaşdırmaq üçün bu, çox vacibdi. İndi Suriyada, İraqda müharibə gedir. Adi kütləvi qırğın silahları burda özünü doğrultmayanda işə bioloji silahlar qatılır. Sağ qalanların öhdəsindən bu dəfə biosilahlar gələcək.

- Senator Luqarın adını daşıyan bu bioloji stansiyanın ətrafa yayıla biləcək təhlükə haqqında sizsiz həyəcan təbii çalan. Eləmi?

- Mövzuyla əlaqədar "Gürcüstan və dünya", "Kvele siaxle" qəzetlərinə məlumat ötürən, boynuma alıram, mənəm. Mövzu ətrafında çoxları həyəcan təbili çalıb, amma mənəim müsahibələrimdən sonra məsələ çox ciddiləşdi, razılaşın. Laboratoriyada insan sağlamlığı üçün çox təhlükəli bilinən sibir xorası, donuz qripi, qara çiçək xəstəliklərinin virusdaşıyıcıları yetişdirilir. Bu cür təhlükə mənbəyi yaşayış məntəqələrindən çox-çox uzaqlarda inşa edilərsə yaxşı olardı. Təcrübələr hərdən in-

məhvəyə yönələnib. Hakimiyyət olimpinə yaxın dairələr bundan istifadə edib Gürcüstandakı etçilik sahəsini öz təbəçiliyinə keçirmək istəyirlər.

- Gürcüstandakı hakimiyyət çevrilişi bu laboratoriyanın işinə təsir edəcəkmi?

- Sözsüz. Amma, tədqiqatlarla hələ ara verilməyib.

-Təhlükə nə qədər realdır?

-Biolaboratoriyalarda, təhlükəsizlik şkalasının dörd dərəcəsi var. Tiflisdəkinin dərəcəsi üçüncüdür. Yəni, burada təhlükəsizliyə tam zəmanət yoxdu.

***

Əslinə qalarsa, "nüvə silahı" anlayışı şərtidir. Tərkibinə həm də biosilahlar daxildir. 1979-cu ilin 1-2 aprel tarixində SSRI-nin Sverdlovsk şəhərində baş vermiş sibir xorası epidemiyası özüylə məzara 100-dən çox qurban aparıb.

Hərbi ekspertlərin fikrincə soyuq müharibə zamanı Vaşinqtonun Moskvaya qarşı bakterioloji silahdan istifadə faktı burda özünün tam təsdiqini tapır.

Yəni, "Nüvə klubu"na daxil ölkələr bir-birinə herbə-zorba gələrkən barmaqlarını "start" düyməsinə basmaqdan çə-

Məqələmizin axırına dövrü mətbuatda getmiş bax bu məlumatları əlavə etmək istədim:

"İsraildə xərçəng xəstəlikləri nədənsə son dərəcə nadir hallarda görülür. Statistikalar İsraildəki xərçəng xəstələrinin və xərçəngdən ölənlərin sayının nəzərə çarpacaq rəqəmlə azaldığını göstərir. Belə ki, İsraildə 2003-cü ildə 160 nəfər, 2004-cü ildə isə 152 nəfər xərçəngdən ölüb. Ölkədə əhalinin sayı isə 7,4 milyon nəfərdir. 2003 və 2004-cü ilin xərçəng hallarının azalmasına görə hesablanmış olsa, İsraildə 2009-cu ildə 118 nəfər, 2013-cü ildə 96 nəfər xərçəngdən ölüb. 2020-ci ildə isə sadəcə 78 nəfər xərçəngdən öləcək.

Mərhumların ərəb əsilli olması, yəni israili və yəhudi olmaması diqqət çəkən ən vacib ünsürlərdən biridir.

Bu qəder. Ardını özünüzdüşünün.

Redaksiyadan: Məqələdə iddia və fikirlər müəllifin subyektiv fikridir və redaksiya bu mövqeyi bölüşmür, bu barədə iddia daşmır. Yazıya cavab vermək istəyən bütün instansiyalara şərait yaradılacaq.

□ **Həmid HERİŞCİ**

11 il öncəki 26 noyabr mitinqi ilə bağlı şok etiraflar

Əli Kərimli Saakaşvili olmaq üçün nələrdən edib; onun oturaq aksiyaya qərarına səbəb olan kino hansıdır...

Sərdar Cəlalov:

"Əli Kərimli polislerin üzərinə niyə gedirdi? O mitinqlə kino üçün səhnələr yaradıldı"

Bu gün 2005-ci ilin 26 noyabr mitinqindən 11 il ötür. Parlament seçkilərindən sonra "Azadlıq" blokunun "Qələbə" meydanında seçkinin nəticələrinə etiraz olaraq keçirdiyi izdihamlı aksiyada AXCP sədri Əli Kərimlinin təxribatı müxalifəti birdəfəlik siquta uğrattı...

Hər ilin bu vaxtları demokratik düşüncənin iflasının başlanğıcı olan 26 noyabr mitinqi gündəmi zəbt edir. Buna səbəb də "Azadlıq" blokunun liderlərindən olan şəxslərin oturaq aksiyaya qərarı ilə bağlı aralarındakı fikir ayrılığının olması və sonda minlərlə etirazçının qanına qəltan edilməsidir. İcazəli mitinqdən öncə blokun liderləri - Müsavat o-

zamankı başkanı İsa Qəmbər, AXCP sədri Əli Kərimlinin, ALP lideri Lalə Şövkətin və ADP sədri Sərdar Cəlalovun oturaq aksiyaya keçilib-keçilməməsi ilə bağlı qəti mövqelərini müəyyən etməmələri indinin özündə də sərt şəkildə tənqid olunur. O zaman İ.Qəmbər oturaq aksiyaya məsələsi blok liderlərinin iclasında müzakirəyə çıxarılan bu qəti mövqeyinə çıxmış, lakin digər liderlər onun fikrini dəstəkləməmiş, nəticədə Müsavatın sabiq başkanı təklənmişdi. Liderlər qəti qərara gəlməsələr də, Əli Kərimli mitinqin gedişində mikrofonu əlinə alaraq camaatı meydana çağırmağa çalışmışdı.

Bundan dərhal sonra İsa Qəmbər oranı tərk etdi, polisler aksiyanı dağıtmağa başladı. Bu mitinqdən sonra ölkə müxalifəti dərin bir böhrana düşdü ki, bu günə qədər də o böhrandan çıxıb bilmir.

26 noyabr mitinqinin əsas simalarından olan və oturaq aksiyaya qərarını dəstəkləyənlərdən **ADP sədri Sərdar Cəlalov** 11 il sonra həmin dövr hadisələri ilə bağlı "Yeni Müsavat"a həm inanılmaz etiraflar, həm də şok açıqlamalar verdi: "Taktiki olaraq oturaq aksiyaya qərarı səhv oldu. Açıq, bir nəfər var idi, indi İngiltərədə bələdiyyə seçilib və siyasi işlə məşğuldur. Murad adlı o oğlan gəlib dedi ki, guya hökumət meydana oturaq aksiyaya keçirməyə icazə verib, səfirliklər səviyyəsində bu razılaşdırılıb. Heç bir problemin, zorakılığın olmayacağını da dedi. Bu da bizdə iki rəy yaratdı. İsa Qəmbərin başçılığı altında bir qrup dedi ki, bu provokasiyadır. Çox təəsüf ki, İsa Qəmbər düz çıxdı. Əli Kərimlinin də fikri bu oldu ki, oturaq aksiyaya keçirməliyik. Mən də həmin dövrədəki hadisələri düşünüb qərara gəldim ki, oturaq aksiyaya siyasi məqsədlərimizə tez çatmaq üçün lazımdır. Lalə Şövkət və mən Əli Kərimlinin mövqeyini dəstəklədik və İsa Qəmbər tək qaldı. Mitinq dağıdılandan bir müddət sonra məlum oldu ki, nəinki oturaq aksiyayı hakimiyyət razılaşdırıb, hətta əvvəlcədən dağıtmaq üçün hazırlıq görüb. Mitinqin bitməsinə yarım saat qalmış meydana edilən hücum bunu sübut etdi. Provokasiya olduğu məlum oldu. O da sonralar məlum oldu ki, həmin o Muradın təşəbbüsü ilə Azərbaycanda kino çəkilir, "Nənci inqilab"la bağlı. Bizim bundan xəbərimiz olmayıb. Sən demə, o kinoda "Nənci inqilab"ın rəhbəri kimi Əli Kərimli təqdim olunub. Həmin dövrdə geyindiyimiz nənci köynəklər dünyanın müxtəlif yerlərində hazırlanırdı. O filmə baxanda belə təsəvvür yaranırdı ki, Azərbaycanda "Azadlıq" bloku deyilən bir şey yoxdur, AXCP və onun lideri var. Bu inqilaba da o rəhbərlik edir, Azərbaycanın Saakaşvilisidir. Mitinqlərdə bir taktika var ki, polisler gələndə liderləri meydana çıxarırlar. Amma 26 noyabr mitinqinə baxanda görünür ki, Əli Kərimli birbaşa polis üzərinə gedir, polisler də onun başını dəyənləyirlər. Kinonun axırında isə belə təsəvvür yaranır ki, Azərbaycan müxalifətinin lideri Əli Kərimlidir, özü də mübarizə aparır. Oturaq mitinq qərarı məhz həmin ssenarini başa çatdırmaq olmuşdu. O filmə bir yerdə belə "Azadlıq" blokunun adı keçmirdi. İsa Qəmbər, Lalə Şövkət göstərimiz, bizim partiyanın adı keçmir, ancaq AXCP və Əli Kərimlinin adı hallanırdı. Məqsəd Azərbaycanda yalnız Əli Kərimli kimi bir liderin qaldığını, onun qan içində guya mübarizə apardığını insanların beyninə yeritmək idi. Yəni deyirəm ki, təhlükə yarananda liderlər öncəliklə meydana çıxarırlar, o zaman Əli Kərimli polis üzərinə niyə gedirdi? O mitinqlə kino üçün səhnələr yaradıldı. Əli Kərimli tərəfindən qəhrəmanlıq, polisler tərəfindən vəhşilik yaradıldı. Ondan sonra bildik ki, nəyə görə, hansı məqsədlə aldadılmışdıq. Amma o mitinqin müxalifətin məhv olmasına heç bir dəxli yoxdur. O taktiki səhv olmasaydı belə, yəni bu günkü sonluq olacaqdı".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Problemlı kreditlərin bağışlanması məsələsi yenidən mətbuatın gündəminə gəlib. Bu dəfə Milli Məclisin İqtisadi siyasət və sahibkarlıq komitəsinin rəhbəri Ziyad Səmədzadə bankların vaxtı keçmiş kreditlərə amnistiya tətbiq etməsini təklif edib. Deputat bildirib ki, hazırda bankların güzəştə getmək imkanları var: "Biz bankların gəlirliliyini araşdırmışıq və hesab edirik ki, onlar kifayət qədər gəlirlə işləyirlər. Ona görə də, borcların amnistiya məsələsinə getmək olar. Azərbaycanda bəzi bank müştəriləri üçün kredit amnistiyası tətbiq olunmalı və banklar həmin müştərilərə güzəştə getməlidirlər".

Qeyd edək ki, hazırda problemlı kreditlərin həcmi 1 mlrd. 600 mln. manat təşkil edir.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan deputat **Vahid Əhmədov** isə bütün kreditlərin bağışlanması məsələsinin real olmadığını bildirdi. Deputat qeyd etdi ki, bunun əvəzinə banklar vətəndaşlara kreditlərin ödənilməsi üçün başqa güzəştlər edə bilərlər: "Biz problemlı kreditlərin hamısının bağışlanmasını təklif etmirik. Bizim təkliflərimiz daha çox məzənnənin aşağı salınması ilə bağlıdır. Biz hökumətə 14 səhifəlik təklif vermişik. Hələ ki o təkliflərə cavab almamışıq. Amma bağışlanma məsələsi çox da əhəmiyyətli deyil. Buna banklar heç vaxt getməzlər. Yalnız 1000 dollara qədər olan kreditlər bağışlanma bilər. O halda ki, aztəminatlı ailələr onu dolanmaq, gündəlik xərclərini ödəmək üçün götürüblər. Mən banklarla bağlı çoxlu şikayət məktubları alıram. Əvvəllər bankların əksəriyyəti çoxlu güzəştlərə gedirdi. İndi də təxminən ayda 100 məktub alıram və banklara yönəlmiş

rəm. Onlar da mənə cavab verirlər və hansı formada həll etməyə çalışırlar. Haradasa güzəştə gedirlər, ya vaxtı uzadırlar".

Problemin ümumilikdə həllinə gəlincə, Vahid Əhmədov qeyd etdi bu barədə hökumətə təkliflər paketi təqdim ediblər: "Mən və həmkarım hökumətə Əli Məsimli 14 səhifəlik təklif vermişik. Burada həm də bank sisteminin sağlamlaşdırılmasının necə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Ən önəmli məsələ insanların bank sektoruna inamının bərpa edilməsidir. Bank sistemində inam arta, insanlar bir qədər sakitləşər, vəsaitlərini banka yerləşdirərlər. Bu məsələdə 4 tərəf var: Mərkəzi Bank, kommersiya bankları, əhali və dövlət. Problemin yekün 4 tərəf arasında bölüşdürülməsi və həll olunmalıdır. Vaxtı keçmiş kreditlərin 1.05-lə, bəzələrinin 1,25-lə ödənilməsi ilə bağlı bizim təkliflərimiz var. Konkret sxemi vermişik, lakin çox təəssüf ki, bu günə kimi ona baxılmayıb".

İqtisadçı-ekspert Qubad İbadoğlu isə fiziki şəxslərin

Hansı kreditlər bağışlanma bilər?

Vahid Əhmədov: "Yalnız aztəminatlı ailələrin aldığı 1000 dollara qədər olan kreditlərin silinməsi mümkündür"

müflisləşməsi haqqında qanun qəbul olunmasını və vətəndaşın krediti qaytarmaq imkanına malik olmayan insanlar haqqında müflis olma qərarının çıxarılmasını təklif etdi: "Bu problem gec-tez həll olunmalıdır. Bu məsələyə yanaşmada bir neçə variant ola bilər. Şəxsən mən hesab edirik ki, Azərbaycanda fiziki şəxslərin müflisləşməsi haqqında qanun olmalıdır və banklar bu qanuna müvafiq olaraq kreditləri qaytarmaq iqtidarına malik olmayan şəxslərin hər biri haqqında məhkəmə qərarına müvafiq şəkildə kreditləri qaytarmasını təxirə sala bilərlər, müəyyən

məbləğ azalda və ya bağışlanma da bilərlər. Bu proses hüquqi əsasla söykənməlidir. Eyni zamanda bağışlanma borcalanlara şamil oluna bilməz. Borc alanın krediti ödəmə bilməməsi məhkəmə qaydasında təsdiq olunmalıdır".

İqtisadçının sözlərinə görə, borclulara güzəşt edilməsi onlar üçün itki olsa da, bu yolla bank sektoruna inamı bərpa edə bilərlər: "Əksər borcalanların, xüsusilə də valyuta ilə borc alanların krediti ödəmə imkanı demək olar ki, yoxdur. Çünki həmin kreditlər bank şərtlərindən başqa, həm də məzənnə fərqi ilə əlavə xərclər tələb edir. İndiki halda o məsrəfləri qarşılamaq nə fiziki, nə də hüquqi şəxsə imkan yaratmır. O baxımdan mən istərdim ki, belə bir proses başlasın və ilk növbədə vaxtı keçən kredit

borclarının təsnifatı aparılsın. Kreditləri ödəmək qabiliyyətinə malik olmayan insanlar üçün ödəmə prosesinin təxirə salına bilər və ya bağışlanma bilər. Müxtəlif yanaşmalar tətbiq oluna bilər. Düzdür, bu, bank sisteminə neqativ təsir göstərə bilər. O banklar ki, problemlı kreditləri çoxdur və bağışlanacaq, bu bank üçün vəsait itkisi deməkdir. Amma banklar bu addımı atmaqda həm də geri qaytarılmayan kreditlər üzrə borcların yığılmasını qaldırmağa bilər. Yığılmasının bu gün banklar üçün çox əhəmiyyətlidir ki, ən azından özlərinin cari xərclərini ödəmək iqtidarına malik olsunlar. Təcrübə göstərir ki get-gedə bankların zərərli artır və bu da onların fəaliyyət imkanlarını məhdudlaşdırır".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

Avropa Məhkəməsinin hökumətə cərimə kəsməsinə YAP-çı deputatdan sərt reaksiya

Bəxtiyar Sadiqov: "Hansı haqla bizim məhkəmələrin qərarlarını şübhə altına alırsınız..."

Noyabrın 24-də Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi (AİHM) Azərbaycan hökumətini növbəti dəfə cərimələyib. AİHM vəkil Əsəbəli Mustafayevin hüquqlarını qoruduğu şəxslərlə bağlı şikayəti üzrə qərarını elan edib.

Bu barədə vəkil öz facebook səhifəsində məlumat yayıb. Məlumatda Azərbaycanlı müxalifətçilər İlham Hüseyn, Təzəxan Mirələmli, Bəhrüz Həsənov, Tofiq Dadaşov, Türkel Əlişov və Ağavərdi Ruşanovun ərizələri üzrə qərarın verildiyi qeyd olunub. Ə. Mustafayev bildirib ki, şikayətlər qanunsuz həbs, toplaşma azadlığının və ədalətli məhkəmə araşdırması hüquqlarının pozulması ilə bağlı verilib.

Məhkəmə ərizəçilərin hüquqlarının pozulmasını tanıyıb və onlara hər birinə 12 min avro təzminat, məhkəmə xərclərinə görə 6 min avro ödənilməsi barədə qərar verib. Beləliklə, Azərbaycan hökumətinə qoyulmuş pul sanksiyalarının ümumi həcmi 72 min avro təşkil edib. Bununla belə, AİHM hüquqi xidmətlərə görə ödəniş

məbləğini azaldaraq, hər bir iş üzrə 500 avro cərimə təyin edib.

Avropa Məhkəməsi jurnalist, Müsavat funksioneri Mustafa Hacıbəylinin də Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının 3-cü maddəsi ilə (işgəncələrə qadağa) zəmanət verilmiş hüquqlarının pozulmasını tanıyıb. AİHM M.Hacıbəyliyə 10 min avro həcmində kompensasiyanın və 3 min avro məbləğində məhkəmə xərclərinin ödənilməsi barədə qərar çıxarıb.

Qeyd edək ki, son aylarda AİHM-nin Azərbaycan hökuməti ilə bağlı bu tipli qərarlarının tez-tez şahidi oluruq. Cərimə qərarları ard-arda gəlir. Bu da Azərbaycan-Qərb münasibətlərinin üzərinə kölgə salır. Ekspertlər də bunu deyirlər. Əksəriyyət belə halların baş

verməsinə səbəb kimi ölkəmizdəki müstəqil məhkəmə sisteminin olmadığını düşünür. Arqument kimi də qeyd olunur ki, məhkəmələrdə ədalətli qərarlar olsa, siyasi sifarişli həbslər olmasa, Avropaya gedən şikayətlərin də sayı az olar və nəticədə belə cərimə qərarlarının nadir hallarda şahidi olarıq.

YAP-çı deputat, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadiqov Azərbaycana qarşı AİHM-nin daim bu cür

ənənəvi münasibət sərgilədiyini qeyd etdi: "2-3 beynəlxalq "hüquq müdafiə təşkilatı" var, hər zaman bizə qarşı ənənəvi münasibətdədir. Avropa Məhkəməsi və bəzi beynəlxalq təşkilatlar ölkəmizə qarşı təsir və təzyiq etmək üçün insan haqları, söz azadlığı kimi üsullardan istifadə edirlər. Bu ənənədən görünür onlar imtina etmək fikrində deyillər. Bir jurnalist kimi Azərbaycanda söz azadlığının olduğunu şahidiyik. Mətbuat nədən istəyirsə yazır. Müxalifət

qəzetlərinin, müstəqil media orqanlarının müxbirləri yazdıqlarına görə təqib olunurlar. Eyni zamanda, biz də "Sərbəst toplaşmaq azadlığı" var. Son illərdə müxalifət dəfələrlə "Məhsul" stadionunda mitinqlər keçirib, öz sözlərini deyiblər, bunlar da mətbuatda işıqlandırılıb. Xüsusilə, sosial şəbəkələrdə bu qabarıq şəkildə özünü göstərir. İnsanlar sərbəst şəkildə sosial şəbəkələrdən istifadə edirlər. Ölkəmizdə insan haqları, söz azadlığı və digər məsələlərin pozulması kimi hallar mövcud deyil. Azərbaycanı qarşı ikili standartlı siyasət aparılır. Almaniya, Fransa və başqa Avropa ölkələrində baxanda, sərbəst toplaşmaq hüququnun necə qorunduğunu görürük. Su şırnağı, gözyaşardıcı qazdan istifadə edirlər, qadın-kəşi olmasına baxmayaraq, sürüyə-sürüyə aparırlar. Amerikasıda da, Avropasıda da belədir. Azərbaycanda qanuni şəkildə məhkəmə aparılır və sonunda cinayət sübut olunur, məsuliyyətə cəlb olunan şəxslər isə qanuni cəzalarını alırlar. Onlar bundan Avropa Məhkəməsinə şikayət edirlər. Orada isə bu tipli qərarlar qəbul edilir. Artıq o məhkəməyə müraciət edən müxalifət feali sonunda istədiyi qərarın verəcəyinə əvvəlcədən əmin olur. Hamı yaxşı bilir ki, insan haqları, söz azadlığı kimi məsələlər burada əsas deyil. Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsindən, digər dövlətlərlə əlaqələrdə milli maraqlarını əsas tutması onlara xoş gəlmir. Onlar çalışırlar ki, bu tipli qərarlarla ölkəmizə təsir

etsinlər, Azərbaycan bunların dedikləri ilə hesablaşsınlar. Daxili işlərimizə qarşılıqlı icazə veririk. Belə halda bunların əlinə qalan ümumi söhbətdir ki, insan haqları, söz azadlığı filan pozulur. Hansı haqla bizim məhkəmələrin qərarını şübhə altına alırsınız və öz qərarlarınızı daha yüksək tutursunuz? Artıq adət etmişik ki, Avropa Məhkəməsinə Azərbaycandan gedən işlərlə bağlı onlar gözüyumulu qərarlar çıxarırlar, cərimələr edirlər. Bununla hesab edirlər ki, nəse təsir edə bilərlər, amma bu mümkün deyil".

Deputat bildirdi ki, belə qərarlarla Avropa Məhkəməsinə olan inam azalır: "Əslində bu cür qərarlar onlara olan inamı zəiflədir, ədalətinə olan inamı azaldır, onların peşəkərlərinə bizdə ciddi şübhələr yaradır. Amma bunlara baxmayaraq, inanmıram ki, Azərbaycanla əlaqələr pisləşsin. Çünki bu dəqiqə Azərbaycanın Avropa ilə ikitərəfli əlaqələri var. Azərbaycan Avropanın enerji təchizatında elə bir mövqeyə malikdir ki, bu kimi məhkəmə qərarlarından verilən şikayətlərə bağlı qərarlar o münasibətlərə təsir etmək gücündə deyil. Bunlar xırda-para işlərdir. Azərbaycan bu qərarlara daim öz sərt mövqeyini bildirib. Ölkəmiz konstitusiyamıza zidd olan bu cür qərarları icra etməklə bağlı qanun da qəbul edə bilər. Bu da ölkəmizin hüququdur. İstənilən halda münasibətlərə xələl gələcəyinə inanmıram".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Avropa özündən itələyir, Rusiya isə Türkiyəyə qucaq açır

Türkiyənin Avropa və Rusiya ilə münasibətlərində lginc gəlişmələr var. Diqqətçəkicidir ki, hər iki istiqamətdə gəlişmələr bir-biri ilə diametral ziddiyyət təşkil edir, daha dəqiqi, bir-birini tamamlayır. Belə ki, rəsmi Ankaranın Avropa Birliyi (AB) ilə əlaqələrində soyuqluğun artması fonunda qardaş ölkənin Moskva ilə münasibətlərində əksinə - istiləşmə gedir.

Ötən sayımızda bunun göstəricisi kimi, Kremlin danışıqlarından olan Vladimir Jirinovskinin Türkiyə səfəri və səfər çərçivəsində onun prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla, xarici işlər naziri Məvlud Çavuşoğlu ilə görüşməsi, Ərdoğanın yeni Rusiya-Türkiyə ittifaqı ilə bağlı 16 bəndlik layihə təqdim etməsi, həmçinin Türkiyə iş adamlarının Krima sərmayə yatırmağa hazırlaşmasını (yarımadaya gədən nümayəndə heyətinin tərkibində Türkiyə prezidentinin nümayəndəsinin, AKP üzvlərinin də olduğu deyilir) göstərmək olar. Gələn həftə isə Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Türkiyəyə rəsmi səfəri planlaşdırılır.

Maraqlıdır ki, bu fonda Avropadan Türkiyəyə qarşı qeyri-dost yanaşmasından doğan addımlar atılmaqdadır. Söhbət öncəliklə Avropa Parlamentinin Türkiyənin Avropa Birliyinə üzvlüklə bağlı danışıqları dondurmaq haqda srağagünkü qərarından gedir. Düzdür, qərar hələ AB ölkələri liderlərinin gələn ay keçiriləcək toplantısında təsdiqlənməlidir. Ancaq qardaş ölkəyə qarşı neqativ jest, tövr artıq ortadadır.

Dünən isə Avstriya parlamenti Türkiyəyə silah embarqosu tətbiq etmək barədə qərar çıxarıb. Bunu həmin ölkənin Yaşillər Par-

Moskva-Ankara müttəfiqliyi - Azərbaycan üçün də təzə fürsət qapısı açılır

Kreml danışıqlarının "Qarşıdakı 10 ildə əsas ortağımız və müttəfiqimiz Türkiyə olacaq" sensasion mesajının pərdəarxası; Rusiyanın nüfuzlu nəşri: "Yeni dünya düzenini Tramp, Ərdoğan və Putin üçlüyü müəyyən edəcək..."

tiyasından olan deputatı Berivan Aslan Twitter hesabında yazıb. O qeyd edib ki, qərarname 6 partiyanın səs çoxluğu ilə qəbul edilib.

***
Beləcə, Avropadakı, Qərbdəki müəyyən mərkəzlər sanki Ankaranı zor-xoş Moskva ilə daha

six əməkdaşlıq, hətta hərbi ittifaq qurmağa təşviq edir. Düşünürük ki, bu tendensiya bütövlükdə Qərbin, Avropanın maraqlarına

uyğun olsun. Ən azı o səbəbə ki, bölgədə Türkiyə kimi böyük dövlət, yeganə müsəlman demokratik ölkəni və NATO üzvünü, regional supergücü əvəzləyəcək güc yoxdur.

Görünür, bu reallığı Rusiya indi daha çox görür və qiymətləndirir, nəinki Qərb. Vaxtilə qatı anti-Türkiyəçi olan Jirinovskinin uğurlu Türkiyə səfəri bunun ciddi xəbərcisi sayıla bilər.

"Türkiyə bizim ən böyük müttəfiqimiz ola bilər". Axar.az xəbər verir ki, bunu "Rossiya" telekanalına açıqlamasında V.Jirinovski Türkiyə səfərindən danışıqlarını söyləyib. Onun sözlərinə görə, Türkiyə Rusiyadan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzvlüklə bağlı dəstək istəyir: "Bu gün tarixi an başlayır. Türkiyə şimala, biz isə güneyə yönəle bilərik. Rusiya 300 ildir Avropa ilə bərabər haqlar çərçivəsində əla-

rus-türk savaşlarını Qərb başladığı. Artıq o illər geridə qalmadı".

O, Ərdoğanın dekabrda Rusiyaya səfər edəcəyini də söyləyib: "Ərdoğan mənə həmçinin yanvar ayında da böyük görüşlərin olacağını söylədi. Türkiyə səfəri mən və partiyamın özəl istəyi ilə reallaşdı. Bizə bu məsələdə Kremldən tapşırıq gəlməyib. Təbii ki, Ankaraya gəlməzdən önce Kremlin və xarici işlər naziri Sergey Lavrova xəbər verilməli idi. Ərdoğanla görüş üçün insrar etdik. Görüşlərimiz yaxşı keçdi. Ərdoğan başda olmaqla bütün türk siyasətçiləri ilə türk dilində danışıqdim. Türklər bundan çox məmnun oldular".

***

Episentridə qardaş ölkənin durduğu yeni geosiyasi proseslər əcnəbi analitiklərin də diqqət mərkəzindədir. Məsələn, Rusiyanın "Arqument i Faktı" qəzetinin iddiasına görə, yeni dünya düzenini Donald Tramp, Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Vladimir Putin üçlüyü müəyyən edəcək. Qəzet dünyanın bu üç liderə böyük ehtiyacı olduğunu yazıb: "Dünya yenidən güclü liderlərə ehtiyac duyur. Rusiyada Putin, Türkiyədə Ərdoğan və ABŞ-da Tramp. Üçü də anlaşaraq birlikdə dünya düzenini yaratmalıdırlar. Bəs bunu edəcəklərmi?"

Suala birmənalı cavab vermək hələlik mümkün olmasa da, prosesin artıq başladığını söyləmək olar. Təbii ki, regionun mühüm ölkəsi kimi Azərbaycan da buna hazır olmalıdır. Birinci ona görə ki, qeyd edilmiş kimi, proseslərin episentridə qardaş Türkiyədir. İkinci isə və daha önəmli isə Ankaraya-Moskva ortaqlığı və hətta müttəfiqliyi Dağlıq Qarabağ məsələsinə keyfiyyətə başqa müstəviyə - Azərbaycan üçün kifayət qədər əlverişli bir müstəviyə keçirə bilər.

□ Analitik xidmət

Avropa Parlamentinin bir gün fərqlə Rusiya və Türkiyə barədə qəbul etdiyi qərarlar Ankaraya və Moskvaya bir-birinə yaxınlaşdırır. Bu sözləri Rusiya Dumasının Xarici Əlaqələr Komitəsinin rəhbəri Aleksey Puşkov deyib. "Avropa Parlamenti Avropa Birliyi üçün önəmli olan iki ölkə ilə bağlı qərarlar qəbul etdi. Bu dargörüşlüyün nəticəsidir. Moskva və Ankaranın bir-birinə yaxınlaşması üçün bundan daha yaxşı fürsət yoxdur", - Rusiya rəsmisi qeyd edib (Axar.az) Xatırladaq ki, Rusiya KİV-ləri ilə bağlı qətnamə qəbul edən AP bir gün sonra Türkiyənin AB üzvlüyü ilə bağlı danışıqları dondurmaq barədə qərar qəbul edib.

Qeyd edək ki, keçən il də Avropa Parlamenti plenar sessiyasında Türkiyə ilə bağlı qətnamə qəbul etmişdi. Sənəddə ölkənin məhkəmə sistemi və KİV-dəki vəziyyət tənqid edilir, eyni zamanda Türkiyə hökuməti söz azadlığına əməl etməyə çağırılırdı. Azərbaycanla bir illik "soyuq müharibə"dən sonra münasibətlərini bərpa edən AP indi də Türkiyənin üzünə qapıları bağlamaq siyasəti yürüdü. Özü də bu, Türkiyənin hər tərəfdən, həm də öz daxilində terrora, xain hücumlara məruz qaldığı, ölkənin faktiki olaraq təkbaşına antiterror əməliyyatları apardığı, şəhidlər verdiyi zamana təsadüf edir. Bir il əvvəl Rusiya ilə gərgin münasibətlər yaşayan Türkiyə ilə olduqca yüksək əlaqələr quran, vizasız gediş-gəlişə "yaşıl işiq" yandıracağını, suriyalı 3 milyonluq qaçqına 3 milyard avroluq təminat vəd edən Avropa indi heç bir öhdəliyinə əməl etmədiyi halda, birmənalı şəkildə Türkiyəni ittiham edir. "Erməni soyqırımını" kartından Türkiyəyə qarşı istifadə edən Avropa indi də başqa bəhanələrə el atıb.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlunun "Yeni Müsavat"a açıqlamasından bəlli oldu ki, bu gərginliyin yaranmasının günahkarı Türkiyə deyil: "Rəcəb Tayyib Ərdoğan 2000-ci illərin əvvəllərində Türkiyənin baş naziri seçildikdə Avropa İttifaqı ilə six dialoq qurdu. Avropa İttifaqının Ərdoğan

hökumətinə münasibəti də müsbət idi. Brüssel AKP-nin siyasi və iqtisadi sahədəki islahatlarını dəstəkləyirdi. Ancaq getdikcə Ərdoğan Türkiyə daxilində hakimiyyətini gücləndirdi və bu, Avropa İttifaqında qıvcıq oymatmağa başladı. Vaxtilə aktiv olan danışıqlarda təcridən fasilə yarandı. Ərdoğan və onun hökumətinə qarşı tənqidi miqyası artdı. Türkiyədə 15 iyul hərbi çevrilişə cəhd Ankaranın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərini daha da gərginləşdirdi. Ankaranın xoşuna o gəlmədi ki, Brüssel hərbi çevrilişində pisbəmədi, Türkiyə parlamentinin bombalanmasıyla bağlı gecikmiş açıqlama verdi. Bunun qarşılığında isə Avropa İttifaqı Türkiyə daxilindəki həbsləri pislədi və s. Aydın ki, bu şəraitdə Brüssel Türkiyəyə vəd etdiyi vizanın sadələşdirilməsi proseduru işə salmayacaq. Halbuki Brüssel Türkiyənin başı üzərində Latin Amerikasının ölkələrinin vətəndaşları üçün vizaları sadələşdirib".

E.Şahinoğlu Brüsselin ikili standartlardan çıxış etdiyi qənaətindədir: "Avropa İttifaqının bir sıra rəsmiləri açıq deyirlər ki, nə qədər ki, Ərdoğan Türkiyəyə rəhbərlik edir, Ankaraya ilə dialoq mümkün deyil. Ancaq məgər 50 ildə Türkiyənin rəhbəri Ərdoğan olub? Mən şübhə etmirəm ki, Türkiyədə hakimiyyətdə Ərdoğanın yerində liberal düşüncəli tam demokrat bir prezident və hökumət olsaydı, Brüssel Türkiyəni Avropa

"Ərdoğan Avropa Birliyini "xristian klubu" adlandırmaqla haqlıdır"

Politoloq: "Aydın oldu ki, Brüssel Türkiyənin Avropa İttifaqına üzv olmasını sadəcə, istəmir"

İttifaqına üzv etməmək üçün yenə hansısa bəhanə tapacaqdı. Məsələn, Ərdoğan keçmiş illərdə Brüsselin bir çox şərtlərini yerinə yetirdi. Ancaq hər yerinə yetirilən şərtin yerinə daha ikisi əlavə olundu. Ona görə də aydın oldu ki, Brüssel sadəcə, Türkiyənin

Avropa İttifaqına üzv olmasını istəmir".

Politoloq hesab edir ki, R.T.Ərdoğan Avropa İttifaqını "xristian klubu" adlandırmaqla hardasa haqlıdır: "Türkiyənin başı üzərindən Şərqi Avropa, Baltıqyanı və Balkan ölkələrini Avropa

İttifaqına üzv qəbul etdilər. Halbuki, bu dövlətlərin içində Avropa İttifaqının kriterlərinə cavab verməyən dövlətlər var idi. Yeni Brüssel istəyəndə heç kriter məsələsini ön planda tutmur. Avropa Parlamentinin Türkiyə əleyhinə qətnaməsi gözələnən idi. prezident Ər-

doğan Avropa Parlamentinin qətnaməsindən əvvəl də Rusiyanın baş rol oynadığı alternativ qurumlara maraqlı göstərirdi. Rusiya siyasətçiləri açıq deyirlər ki, Avropa Parlamentinin qətnaməsi Türkiyəni Rusiyaya daha da yaxınlaşdırır".

Ekspertin fikrincə, Ərdoğanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına marağı bundan sonra daha da artacaq: "Mümkündür ki, yaxın müddətdə Ərdoğanın bu mövzuda rusiyalı həmkarı Putinlə danışıqları da olsun. Ancaq məsələ ondadır ki, hazırda Türkiyənin sənaye mallarının üçün əsas bazar Avropadır. Ona görə də Ankaraya Avropa İttifaqı ilə üzvlük danışıqlarını dursada da, Avropa bazarından imtina etməyəcək. Ancaq o da mümkündür ki, Ərdoğan daha öncə vəd etdiyi "Avropa İttifaqı ilə üzvlük danışıqlarını davam etdirək, yoxsa etdirməyək" sualı ilə bağlı əhali arasında referendum məsələsini aktuallaşdırın. Bu halda o, Böyük Britaniyanın nümunəsindən istifadə edir. Bütün bu addımlar isə ilk növbədə Kremlin sevindirir".

□ Cavid TURAN

"Beş millət-çox dövlət" "bir millət-iki dövlət"ə qarşı

Xalid KAZIMLI

Türkiyə və Azərbaycanın qardaşlığını nəzərdə tutan və bəzən ölkəmizdə ironiya hədəfinə çevrilən "Bir millət - iki dövlət" söhbəti dünya üçün yeni bir şey deyil.

Dünyada "bir millət-çox dövlət"lər də var.

Məsələn, ABŞ və İngiltərə. Ayrıca İngiltərə və Yeni Zelandiya. Avstraliya və İngiltərə. Yeni Zelandiya və Avstraliya. ABŞ və bunların hamısı.

Onlar ayrı-ayrılıqda da bir-birilə "qardaş"dırlar, hamısı bir yerdə də qardaşlıq büsəti içindədirlər.

Ümumi sayı 20 civarında olan ərəb dövlətlərinə baxmayın, onlar qardaş olsalar da, ən yumşaq halda küsülü, sərt desək, düşmən qardaşlardır.

Söz yox, onların içində bir-birilə mehriban olanlar var, amma bunlar da "mehriban düşmən"likdir.

Dost-qardaş olan ABŞ və İngiltərə kimi olar. Onlardan biri hansısa dövlətlə müharibə vəziyyətində olursa, dərhal o biri də ləngimədən ona müttəfiq olur.

Məsələn, ABŞ-ın dünya üzərində həyata keçirdiyi hansısa bir böyük hərbi avantüra göstərsin ki, İngiltərə ona qahmar çıxmayıb.

1991-ci ildə Küveytə müdaxilə etmiş İraqı ordan çıxarmaq üçün ABŞ-ın köməyinə gələn ilk ölkə İngiltərəydi. 2012-ci ildə başlayan ikinci İraq savaşında da ilk olaraq İngiltərə əlini daşın altına qoydu.

Bu gün onlar Suriyada da, Əfqanıstanda çiyin-çiyindədirlər.

100 il əvvəl İngiltərə Türkiyəyə hücum edəndə, Osmanlı dövlətini param-parça etmək istəyəndə Avstraliyadan çıxan hərbi gəmilər 3 okeanın sularını yarıb köməyə gəlmişdi.

Budur, neçə vaxtdır Almaniya Türkiyə ilə soyuq savaş aparır, digər Avropa dövlətləri də ona dəstək verir. Amma ən böyük dəstəkçisi kimdir? Avstriya.

Dünya Avstriya parlamenti Türkiyə və Almaniya arasında başlanmış soyuq savaşda, diplomatik müharibədə öz "böyük qardaş"ının - Almaniyanın səfəndə yer alıb.

Gələn xəbər belədir: "Avstriya parlamenti yekdilliklə Türkiyəyə silah embarqosu təbii edilməsi barədə qərar verib".

Niyə yekdilliklə? Başqa vaxt rey pülralizmindən, ifadə azadlığından dəm vuran, "hər kəsin öz şəxsi fikri var və bu fikirlər toqquşa bilər" deyən avstriyalı parlamentarların içində birçə nəfər dissident olmadımı?

Belə görünür ki, olmayıb. Əmr yuxarı yerlərdən gəlib, ona görə də avstriyalı almanlarla almaniyalı almanların reyini yüz-düyüz üst-üstə düşüb.

Bütün bunlar onu göstərir ki, dünyaya demokratiya, ədalət, azadlıq ideyaları ixrac edən böyük dövlətlər özlərinə sərf edəndə hər şeyi kənara buraxaraq birləşsə, çəkici bir zindana vura bilərlər.

Onlar daima bir-birilə müttəfiqdirlər. Eyni zamanda kəsb-kirimədən "milli dövlətlər epoxası geridə qalıb" deyirlər. Milli zəmində bir-birilə müttəfiq olanlar başqalarının milli baxımdan birləşmələrinə xor baxırlar.

Hazırda Türkiyənin Avropada təklənməsi prosesi aparılır. Qardaş ölkənin durumu 100 il əvvəlki, Osmanlı dövlətinin avropalı müttəfiqlər tərəfindən parçalanması vaxtında olduğu qədər pisdir.

Avropanın böyük dövlətləri 100 il əvvəl erməniləri Türkiyəyə qarşı maşa kimi istifadə etdikləri kimi, bu dəfə də PKK-ya dəstək verən kürdlərdən istifadə edirlər.

Almaniyanın da, Fransanın da, İngiltərənin də əsas sancısı budur. Məqsəd Türkiyəni zəiflətmək, dağıtmaqdır.

Bu dövlətlər Türkiyədən demokratik dəyərlərə hörmət, insan haqlarına riayət tələb etsəydilər, bunu "Ergenekon" və "Balyoz" kimi sırf qurama cinayət işlərində onlarla jurnalistin, yüzlərlə generalın, minlərlə hərbiçinin həbsə salındığı vaxt edərdilər.

Ancaq onlar o vaxt o günahsız insanların həbsinə susduqlar, amma indi okeanın o tayından verilmiş fitva əsasında Türkiyədə hərbi çevriliş etməyə qalxan, uğur qazana bilən və həbsə atılan vətən xainləri üçün ayağa qalxıblar.

Xarici dairələrin oyuncağına çevrilmiş bu qüvvələr, prinsip etibarilə yadelli marionetkəsi olan bəsirsiz, fərasətsiz, Türkiyəni yadların ayaqaltısına çevirmiş Osmanlı xanədanının varisləridir.

Ona görə də Azərbaycan daima Türkiyənin yanında olmalıdır. Hamı milli kökən birgəliyi üzərindən qardaş olub, müttəfiqlik edə bilər, biz nədən olmayacağıq?

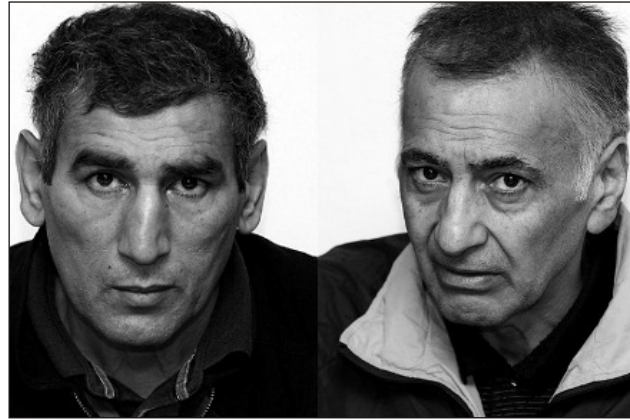
Sadəcə, onlar qardaşlıqlarını altdan-altdan sürdürür, şüar demirlər, biz isə altdan-altdan çəkişir, üzde şüar qışqırıq. Fərq budur.

2014-cü ilin iyulunda vəlidəyrlərinin məzarını ziyarət üçün erməni işğalındakı Kəlbəcər rayonuna gedən və orada erməni hərbiçiləri tərəfindən girov götürülən, hələ də girov saxlanılan kəlbəcərli - Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin Müdafiə Komitəsi onların azad olunması işinə dəstək məqsədilə bir sıra addımlar atmağa başlayıb. Bu məqsədlə Müdafiə Komitəsinin İşçi Qrupu yaradılıb.

Müdafiə Komitəsinin sədri, sabiq deputat Əlövsət Ağalarovun verdiyi məlumata görə, səfirliklərə, BMT-nin İnsan Haqları Komitəsinin Azərbaycandakı Ali Komissarlığına, Cənab Prezidentə müraciət göndərmək qərarı verilib: "Bizim məqsədimiz bu məsələdə dövlətə kömək etmək, işlərini asanlaşdırmaqdır. Ziyallıların, deputatların, ictimaiyyətin hər bir fərdinin fəaliyyətindən hiss olunsun ki, bu millət, xalq Dilqəm Əsgərovu, Şahbaz Quliyevi unutmur və azad olunmaları üçün çalışmaları dayandıрмаq niyyətində deyil. Təbii ki, hər iki soydaşımızın məsələsi ağırlı, çətin, dalana dirənmiş bir məsələdir, ancaq ümidətsiz deyilik. Bu məsələ ilə bağlı həftədə 2 dəfə toplaşmağı planlaşdırırıq. Rusiyadakı Azərbaycan diasporunun nümayəndələri, orda yaşayan azərbaycanlılarla əlaqə saxlayırıq, onların da fəal olmasını istəyirik. Qoy Ermənistanın Rusiyadakı səfirliyi qarşısında Rusiyanın dövlət qurumlarına müraciət etsinlər ki, Dilqəm Azərbaycan vətəndaşı deyil, Rusiya vətəndaşıdır, Şahbazın da həyat yoldaşıdır. Rusiya vətəndaşıdır. Bu işdə

Girovlarımızın müdafiəsinə beynəlxalq səviyyədə tanınan hüquqşünas cəlb edilir

Sabiq deputat **Əlövsət Ağalarov**: "Müdafiə Komitəsinin gücü, imkanı nəyə çatsa, o səviyyədə hərəkət edəcək"

Rusiyanın çox böyük rolu ola bilər. 30-a yaxın müraciət hazırlamış, müraciətlərdən 10-nu dünən göndərdik. Yerdə qalanları da hazırlayıb göndərəcəyik. Müvafiq görüşlərimiz keçirilir və keçiriləcək. Dilqəm Şahbazın məsələsinin canlandırılması üçün mütəmadi görüşlər keçirməyi planlaşdırırıq, görək kim bizi qəbul edəcək".

Əlövsət Ağalarovun sözlərinə görə, girovların müdafiəsi üçün beynəlxalq səviyyədə tanınan hüquqşünaslara da müraciət ediləcək. "Bir neçə gün ərzində məşhur ukraynalı hüquqşünas, professor Aleksandr Merejkonu aradım. Merejko mənim dostumdur, dünyada tanınmış hüquqşünasdır, beynəlxalq hüquq sahəsində böyük hörməti olan hüquqşünasdır. Dilqəm və Şah-

bazın məsələsi ilə bağlı köməyinə ehtiyacımız var. Çünki Aleksandr həm Kiyev, həm də Polşanın Krakov universitetlərinin professorudur. Azərbaycanın böyük dostudur. Tapdım və köməyinə ehtiyacımızın olduğunu deyəndə dərhal razılaşdı. Avropa hüquqşünaslarını da bu məsələyə cəlb edəcəyinə söz verdi. Hazırlaşdım Kiyevə getməyə, dedi ki, mən Bakıya gəlirəm, Bakı Dövlət Universitetində müdafiə şurasının iclasına dəvətliyəm. Gələn kimi, Müdafiə Komitəsinin yığıncağını keçirib hörmətli professorla görüş keçirəcəyik. Məsələtləşmələrimiz olacaq. İstəyirik ki, beynəlxalq qurumlarla o işləsin. Çünki Merejko beynəlxalq hüquqşünasdır, dünyada tanınır. Biz boynumuza götürməmişik ki, Dilqəm və Şahbazı azad etmək missiyamızdır. Bizim gücümüz, imkanımız nəyə çatsa o səviyyədə hərəkət edəcəyik".

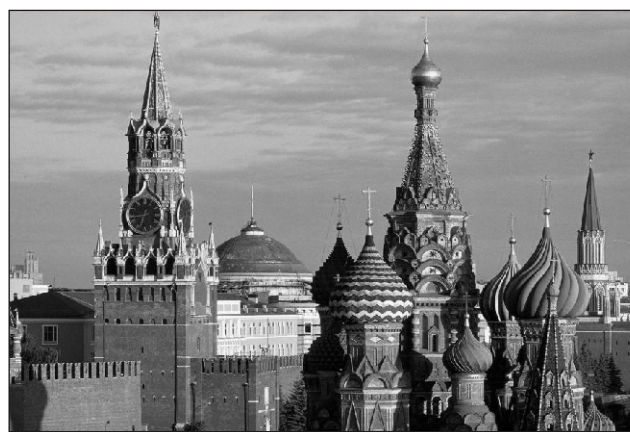
□ Etibar SEYİDAĞA

"Rusiya ən azı Avrasiya materikinə ağalılıq etmək niyyətindədir"

Tanınmış politoloq prezident Putinin zarafatla dediklərinin arxasında ciddi niyyətin dayandığını açıqladı

Prezident Vladimir Putin zarafatına şəkildə deyib ki, Rusiyanın sərhədləri heç yerdə bitmir. Rusiya liderinin bununla nələrə işarə etdiyi, nə demək istədiyi müzakirə mövzusu çevrilib. Siyasi liderlərin bəzən çox ciddi məsələləri, planlarını zarafatla dilə gətirdiyi həmişə olub. Bu baxımdan düşünmək olarmı ki, Putin əslində bu açıqlama ilə Rusiyanın dünyaya ağalılıq niyyətində olduğunu, sərhəd tanımadığını nümayiş etdirmiş olub. Bunu həm də kimlərə təhdid və ya mesaj saymaq olarmı?

Politoloq Elçin Mirzəbəyli bildirdi ki, həqiqətən də bir çox hallarda zarafatına deyilən fikirlər həqiqəti daha çox əks etdirir, özündə çox ciddi məsələləri saxlayır. Əslində Putin Rusiyanın geosiyasi iddialarını ciddi danışanda da gizlətmir. Rusiya prezidentinin çar Rusiyası və SSRİ haqqında bu günə qədər söylədiyi fikirlər buna misal ola bilər. Putin Rusiyanın geosiyasi hədəfi birinci mərhələdə Rus İmperiyasının sərhədlərinin bərpası, ikinci mərhələdə isə Avrasiya imperiyası yaratmaqdan ibarətdir: "Vladimir Putin hakimiyyətə gəldikdən sonra Rusiyada geosiyaset elminin və onun geoiqtisadiyyat kimi mühüm istiqamətinin populyarlıq qazanması da bu iddialarla bağlıdır. Geosiyaseti bir elm kimi Avropada söz sahibi olmaq imkanlarını itirdikdən sonra almanlar yaratdılar və alman geosiyaseti özünü daha sonralar faşist Almaniyanın işğalçılıq siyasətində büruzə verdi. Rusiyanı Almaniya ilə həm tarixi, həm də imperalist tefəkkürü baxımından çox şey birləşdirir. Rusiya da Almaniya kimi quru gücüdür, geosiyasi dildə desək tellurokratik dövlətdir. Bu baxımdan, Almaniyanın millətçi si-

yasi dairələrində Rusiyaya, xüsusilə də Vladimir Putinə isti münasibət bəslənməməsini təsadüfi saymaq olmaz. Almaniyanın millətçi geosiyaset nəzəriyyəçiləri heç vaxt Rusiya-Almaniya ittifaqını istisna etmirlər. Rusiya geosiyasetçiləri belə bir ittifaqın mümkünlüyünü istisna etmirlər. Bütün bunları qeyd etməkdə məqsədim, Rusiya prezidentinin zarafatlarının nə qədər ciddi olduğunu və konkret geosiyasi hədəflərə hesablandığını vurğulamaqdan ibarətdir. Çar Rusiyası bir zamanlar özünü Avropanın jandarmı hesab edirdi. İndi isə Rusiya Federasiyasının ge-

osiyasi iddiaları daha da genişlənilib və bütün Avrasiya məkanını əhatə edir. Rusiyanın buna nə dərəcədə nail olub-olmayacağı isə zaman məsələsidir. Aşırı imperiya iddiaları hazırda mövcud olanların da əldən çıxmasına səbəb ola bilər. Qarşımızda bununla bağlı yaşadığımız SSRİ təcrübəsi də var".

Politoloq qeyd etdi ki, Putinin zarafatlarını Qərbdə artıq xeyli müddətdir ki, zarafat kimi qəbul etmirlər: "Rusiya ən azı Avrasiyaya ağalılıq etmək niyyətindədir və dünyada iki, yaxud üç söz sahiblərindən biri olmaq istəyir. Odur ki, Putinin zarafatlarını Qərbdə artıq xeyli müddətdir ki, zarafat kimi qəbul etmirlər. Düşünürəm ki, bu zarafata NATO-nun baş katibi "Rusiya Avratlantik aliansının genişlənməsi ilə barışmaldır" bəyanatı ilə cavab verib. Amma barışacaqmı? İndiki halda bunun üçün zəmin yoxdur. Putin Qərb liderlərini Gürbətində, Ukraynada və nəhayət Suriyada dişinə vurub və onların bəyanatlarına qarşı güclü immuniteti var. Rusiyanı barışdırmaq, ən azı neytrallaşdırmaq üçün Kremlin qarşısına güclü lider çıxarılmalıdır. NATO üzvü olan Avropa ölkələri hərbi büdcələrini Rusiyanın narahat edə biləcək səviyyəyə çatdırmalıdır. Bu prosesin isə hələlik işartıları nəzərə çarpır".

□ Etibar SEYİDAĞA

“Azərbaycan Namına” İctimai Forumunun (ANİF) prezidenti, politoloq Eldar Namazov “Yeni Müsavat”a müsahibə verib. Xeyli müddətdir mətbuatda görünməyən ANİF prezidenti Qarabağla bağlı yaranmış yeni situasiyanı şərh edib. Öncə ondan son aylarda mətbuatda görünməməsinin səbəbini soruşduq. Bəlli oldu ki, fasilə müalicəsi ilə bağlı imiş.

- Eldar bəy, Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun Ankara səfərində Cənubi Qafqazla bağlı müzakirələr aparılacaq. Son günlərdə Türkiyə rəhbərliyinin Qarabağla bağlı açıq mövqeyini də xatırlasaq, bu iki dövlətin yaxınlaşması Azərbaycana nə vəd edir?

- Sözsüz ki, Rusiya ilə Türkiyənin yaxınlaşması Qarabağ probleminin həllində müsbət rol oynaya bilər və danışıqlarda Azərbaycanın mövqeyini möhkəmləndirir. Sürix protokollarına görə Ermənistanla Türkiyə arasında sərhədlər açılmalı idi, bu işə, el dilində desək, ağsaqqallıq edən Minsk Qrupu idi. Ancaq Sürix protokollarının aqibəti bəllidir, Türkiyə şərt qoydu ki, Azərbaycan əraziləri işğaldan azad olunmayınca protokollar reallaşsın bilməz. Yeni Ankaranın Qarabağ məsələsində tutduğu mövqe də, Türkiyə-Azərbaycan qaradaşlıq münasibətləri də bəllidir.

- Türkiyə məlum, bəs, Rusiyanın biza gerçək münasibəti bəllidirmi?

- Rusiya ilə bəlli olan odur ki, Moskva həm Türkiyə, həm Azərbaycanla sıx əməkdaşlıq qurmaqda çox maraqlıdır.

- Amma eyni zamanda Kreml Türkiyə ilə sərhəddə işğalçı Ermənistanla birgə qoşun yuradı, “İsgəndər”lər yerləşdirir. Özü də bu, təkcə Azərbaycana təhlükə deyil...

- Həqiqətən də bu, çoxları üçün müəmma olaraq qalır. Ancaq maraqlıdır ki, Türkiyə bunu nədənsə çox soyuqqanlı qarşılayır. Kalininqradda həmin “İsgəndər”lər raketləri yerləşdiriləndə bununla bağlı NATO, Amerikanın bəyanatı oldu, Avropa ölkələrinin hökumətləri müəyyən iclaslar keçirdilər. Həmin bölgədə yerləşən NATO üzvləri müdafiə potensialını gücləndirmək üçün addımlar atmağa başladı. Ancaq nədənsə Ermənistanda “İsgəndər” raketlərinin yerləşdirilməsinin əks-sədası olmadı və Türkiyə indi Lavrovu gözləyir. Həmçinin illər boyu Türkiyə və Azərbaycan əleyhinə çıxışlar edən Jirinovski indi Türkiyədə türk dilində şeirlər oxuyur.

Aprel döyüşlərindən sonra proseslərdə kifayət qədər gözcərpən dəyişikliklər baş verir. Bu da təbii. Çünki 1994-cü ildən bəri ilk dəfə hamıya məlum oldu ki, Azərbaycan ordusu Qarabağ probleminin həllinə qadirdir, yetər ki, siyasi qərar verilsin. Əslinə qalsa, Ermənistan və Rusiya tərəfindən atılan son addımlar da bunu sübut edir. “İsgəndər” raketlərinin orada yerləşdirilməsi, birgə qoşun hissələrinin yaradılması ermənilərin acı etirafıdır ki, onlar öz gücləri ilə Azərbaycan ordusu ilə bacarmazlar. Ona görə də açıq-aşkar Rusiyanın arxasında gizlənmək

və Rusiyanı qabağa vermək siyasəti yürüdürlər.

- Minsk Qrupu həmsədrlərinin son səfərində açıqlanan birgə bəyanatda çox maraqlı məqam var idi. Son 20 ildə verilən birgə bəyanatlara diqqət yetirək, gərək ki, orada qırmızı xətlə həmişə vurğulanır ki, həmsədrlər vahid mövqedən çıxış ediblər. Ancaq sonuncu səfərdən sonra həmsədrlərin birgə bəyanatında qeyd olunmuşdu ki, gələcək addımlarla bağlı

Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan ayırmağın mexanizmi göstərilib, o da statusla bağlı referendum keçirilməsidir. Əgər bu fikir orda varsa, deməli, hansısa qüvvələr Azərbaycanı Dağlıq Qarabağdan imtinaya vadar etməyə çalışacaqlar. Həmin mexanizmlə bağlı addım çox yanlışdır, Azərbaycan diplomatiyası gərək bunun qarşısını alaydı. Dövlət başçısı açıq demədi ki, ona bu təzyiqlər aprel döyüşlərində qədərki mərhələdə edilib,

məhz aprel döyüşlərinin nəticəsidir. Rusiya da başa düşür ki, münasibəti dondurulmuş qeyri-mümkündür. Dəfələrlə qeyd olunub ki, Dağlıq Qarabağ probleminin həlli Rusiyanın maraqlarına uyğun deyil. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, mərhələli plan o demək deyil ki, konflikt öz həllini tapır. Burada Dağlıq Qarabağın statusu, işğal olunmuş rayonlar və qaçqınların yurd-yuvalarına qayıtması məsələsi var. Mərhələli plan

yolu ilə azad edəcək, bu, Rusiyanın imicinə də böyük bir zərbə olacaq, ya da Rusiya Azərbaycanla bütün münasibətlərini pozub Ermənistanın tərəfinə çıxış etməyə məcbur olacaq. Bu isə Rusiya-Türkiyə münasibətlərini də sifirə endirəcək, Azərbaycanla da düşmən mövqeyində olacaq. Bunların hamısı Rusiyanın maraqlarına ziddir. Ona görə də böyük müharibənin qarşısını almaq Rusiyanın maraqlarına

dir. Ancaq çox maraqlıdır ki, hər iki ölkə rəsmiləri buna çox soyuqqanlı yanaşır. Eyni zamanda Rusiya ilə olan əməkdaşlıq son vaxtlar daha da güclənir. Lavrovun Türkiyəyə səfəri hazırlanıb, Azərbaycan rəsmiləri də Rusiya ilə bağlı çox istəyi bəyanatlar verirlər. Rəsmilərdən biri isə dedi ki, Putin verdiyi vədlərin hamısına əməl edir. “İsgəndər” raketlərinin yerləşdirilməsinin və birgə hərbi birləşmələrin yaradılmasının ikin-

Eldar Namazovdan Qarabağla

bağlı ilginç açıqlamalar

“Biz həm müharibəyə, həm də sülhə yaxın... Son qərarlar yaxın aylarda veriləcək”

həyata keçəndə də konflikt tam şəkildə öz həllini tapmır. Status məsələsi yenə də mübahisəli qalır. Dağlıq Qarabağa müvəqqəti status verilir. Yeni mərhələ-

uyğundur. Azərbaycanın “mən müharibəyə, torpaqları azad etməyə hazırım” deməsi və bunu apreldə də sübut etməsi Rusiyaya təzyiqdır. Yeni “sən

“Ermənistan açıq-aşkar Rusiyanın arxasında gizlənmək və onu qabağa vermək siyasəti yürüdür”

hər həmsədr öz mövqeyini ifadə etdi. Diplomatik dildə bu, faktiki olaraq etirafdır ki, artıq həmsədrlərin yanaşmasında ciddi fərqlər var və onlar vahid mövqedən çıxış etmir.

- Mövqələrin haçalanması daha çox Azərbaycanın ziyanına işləyir, yoxsa faydasına?

- Birincisi, gəlin, bunu dəqiqləşdirək ki, bu, nəyə işarədir, hansı məsələlərdə bunların fikirləri haçalanıb? Məncə, Minsk Qrupu yaradıldıqdan bəri həmsədrlərin arasında prinsiplial məsələlərdə fikir ayrılığı mövcud idi. Deyək ki, sülh prosesi başladıqda halda sülhməramlı qüvvələr gəlməlidir, bəs, o qüvvələr hansı ölkəni təmsil edəcək? Aydındır ki, Suriyada ABŞ-la kəllə-kəlləyə gələn Rusiya öz sərhədində, Cənubu Qafqazda NATO qoşunlarının “sülhməramlı” statusunda yerləşdirilməsinin əleyhinə olacaq. Məncə, indi artıq Qarabağla bağlı masada müəyyən planlar var, onlar reallaşsın və o reallaşma ehtimalı yüksək olduğundan, fikirlər artıq toqquşur.

- Eldar bəy, prezident etiraf etdi ki, Azərbaycana təzyiqlər var. Bu, o demək deyilmi ki, proseslər heç də bizim xeyrimizə getmir?

- Bu haqda Azərbaycan prezidenti ilk dəfə bu yaxınlarda dedi. Ancaq mən dəfələrlə elə sizin qəzetə bildirmişəm ki, Madrid prinsiplərinin içində

yoxsa sonra? Güman edirəm ki, onun verdiyi işarə aprel döyüşlərindən əvvəllə aid idi. Raziyyə ki, Azərbaycana belə bir təzyiqlər olub. O təzyiqlərin nəticəsidir ki, Madrid sənədində referendum məsələsi əksini tapıb.

- Açıq, sizin indiki vəziyyətlə bağlı niqbinliyiniz təəccüb doğurur...

- Qarabağ problemi yaranandan bəri həmişə hadisələrin inkişafının üç modeli olub: sülh, müharibə və vəziyyətin dondurulması. 1994-cü bəri vəziyyətin dondurulması əsas amilə çevrilməmişdi. Hətta mən bu haqda proqnozlar verəndə demişdim ki, şəxsən mənim ələməmdə 80 faiz vəziyyətin dondurulması, 10 faiz müharibə, 10 faiz isə sülh təşkil edirdi. Aprel döyüşlərindən sonra isə hamı başa düşdü ki, status-kvo dəyişməlidir. Artıq vəziyyətin dondurulmasını 20 faiz təşkil edir, sülh və müharibə etimalı isə 80 faizdir. Yeni biz həm müharibəyə, həm də sülhə yaxın. İndi də gedən proseslərdə müxtəlif bəyanatları, o cümlədən Türkiyənin XİN başçısı cənab Çavuşoğlunun 5 rayonun azad olunması ilə bağlı açıqlamasını və digər informasiyaları nəzərə alaraq, mən hesab edirəm ki, indi real olaraq danışıqlar prosesində biz ya müharibə, ya da mərhələli plan üzrə sülh prosesi arasında qalmışıq. Çavuşoğlu dediyi planın meydana gəlməsi

li planın həyata keçməsi Rusiyanın maraqlarına tam zidd deyil. Kreml mərhələli plana dəstək verməklə - əgər verəcəksə - konflikt bir səviyyədən o biri səviyyəyə keçirir. Ancaq eyni zamanda Rusiya burada öz maraqlarını güdür - mərhələli planı həyata keçirməklə, Dağlıq Qarabağ münasibətinə daxil olan problemlərin 50 faizini həll etməklə. Çünki status gələcəyə qalacaq.

- Bəs, əvəzində Moskva Bakıdan nə qazanacaq?

- Mən yuxarıda dedim ki, Azərbaycan diplomatiyasının səhvləri olub. Ancaq indiki dövrdə Qarabağla bağlı aparılan siyasət ümumən düzgün qurulub. Bir tərəfdən Rusiyaya şirnikləndirici təkliflər verilir, eyni zamanda ona müəyyən təzyiqlər olub. Təzyiq onunla bağlıdır ki, Azərbaycan ordusu genişmiqyaslı əməliyyatlara başlasa, bu, Rusiyanın maraqlarına böyük zərbə olacaq. Birincisi, Rusiya buna etiraz edə bilməz. Çünki müharibə Ermənistan ərazisində yox, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində gedəcək. BMT TŞ-nin 4 qətnaməsi var və KTMT-ni də bu işə cəlb etmək mümkün olmayacaq. Üstəlik, Qazaxıstan və Belarus kimi ölkələr açıq deyirlər ki, erməni əsgəri orada nə gəzir? Nəticədə ya Azərbaycan Rusiyanın özəl müttəfiqini əzəcək, torpaqlarını hərbi

erməniləri mərhələli plana razı salmasın, biz hərbi yolla torpaqları azad edəcəyik”.

Rusiya mərhələli plana razılıq versə, Azərbaycan şimal qonşusu ilə əməkdaşlığı daha da gücləndirə bilər. Bu yaxınlarda Azərbaycan prezidenti Kiselyova müsahibəsində açıq dedi ki, biz Avrasiya İqtisadi Birliyinə daxil ola bilərik, əgər bunun üçün bizə motivasiya olarsa... Bu, açıq-aydın bir işarə idi ki, torpaqlar azad olunsun, Bakı həmin ittifaqa daxil ola bilər. Düzdür, Rusiyanı ən çox maraqlandıran KTMT-dir. Ancaq Azərbaycan rəsmiləri bəyan edib ki, Azərbaycan Qoşulmayanlar Hərəkatının üzvüdür və qurumun növbəti toplantısı da Bakıda keçiriləcək. Ola bilsin ki, pərdə arxasında gedən danışıqlarda Rusiya götür-qoy edir ki, Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Blokuna daxil olması və Rusiya qüvvələrinin Qarabağda yerləşməsi onu qane edən məsələdir. Ona görə də torpaqların azad edilməsi ilə bağlı Ermənistanla təzyiq etmək və mərhələli planı həyata keçirməklə bağlı prosesin aparılması mümkündür. “İsgəndər”lərin bölgədə yerləşdirilməsi və Rusiya-Ermənistan birgə qoşun hissələrinin yaradılmasını iki cür yozmaq olar: birincisi, bu, birmənalı, həm Azərbaycana, həm də Türkiyəyə meydan oxunması demək-

ci yozumu bu ola bilər ki, erməni tərəfi mərhələli həll planına “yox” deyəndə iki səbəb göstərdilər. Birincisi, onlar deyirdilər Dağlıq Qarabağla bağlı status həll olunmalıdır. Artıq bu tələb bir az yumşalıb. Çünki hamı başa düşür ki, Azərbaycan heç vaxt Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razı olmaz və əgər tələblər davam etsə, Azərbaycan məsələni müharibə yolu ilə həll etməyə məcbur olacaq. Ermənilərin irəli sürdüyü ikinci argument ondan ibarətdir ki, 7 rayon azad olundandan sonra hərbi üstünlük tam Azərbaycanın tərəfinə keçəcək. Yəni bu, bir təhlükəsizlik sistemi idi, o dağılacaq, Azərbaycan ordusu üçün gələcəkdə artıq Dağlıq Qarabağın özünü qaytarmaq daha asan olacaq. Ona görə ermənilər bunu daim ifadə edirlər ki, bizim bütün təhlükəsizlik sistemimiz darmadağın olacaq. Güman edirəm ki, “İsgəndər” raketlərinin yerləşdirilməsinin və birgə hərbi birləşmələrin yaradılması ilə bağlı məsələlər mərhələli plana razı salmaq üçün Ermənistanla verilən təhlükəsizlik qarantıdır. Yeni “qorxmayın, torpaqları azad edin, əgər torpaqlar azad olunsun, Azərbaycan sizin üstünüze gəlməyəcək, ona görə ki, Rusiya burada qarant durur”. Bu yozumların hansı özünü doğruldacağı, bu, yaxın aylarda bəlli olacaq. Ancaq mən bu prosesləri təkcə mətbuatdan izləmirəm, həm də müxtəlif diplomatik görüşlərdə də müzakirə edirəm. Məne elə gəlir ki, hələlik son qərar verilməyib. Pərdə arxasında mərhələli planın əvəzində hansı geopolitik uduşları kim əldə edəcək, onun üzərində indi müzakirələr gedir. O cümlədən Minsk Qrupu üzvlərinin son bəyanatındakı fikirlərinin işarəsi onunla bağlıdır ki, burada bir geopolitik oyunçu - Rusiya ciddi irəliləyiş əldə edə bilər, ancaq həmin proses başlasa, ABŞ və Fransa da bu məsələdə gərək ədalətli mövqə tutsunlar, həll prosesinə mane olmasınlar. Hər halda mən güman edirəm ki, son qərarlar yaxın aylarda veriləcək.

□ **Elsad PAŞASOY**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Azərbaycanın yeganə nüvə müttəfiq Pakistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında (KTMT) müşahidəçi statusu almasına Ermənistanın imkan verməyəcəyi bəlli olub. Bu barədə Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri Eduard Şarmazanov bildirib. O, səbəb kimi, Pakistanın hələ də Ermənistanı dövlət kimi tanımadığını və Dağlıq Qarabağ məsələsində İslamabadın daim Azərbaycanın yanında olmasını göstərmiş. "Aprel hadisələri zamanı biz bir daha bunun şahidi olduq" - Şarmazanov təlaşlı şəkildə bildirib.

Bu, gerçəkdən də belədir. Azərbaycanın problemini öz problemi sayan, qardaş Türkiyə qədər bizə yaxın olan dost və müttəfiq Pakistan dövləti həqiqətən Qarabağa görə, işğal faktına görə Ermənistanı dövlət kimi tanımır, üstəlik, son illər ölkəmizin əsas silah tədarükçülərindən birinə çevrilib. Aprel döyüşləri zamanı isə rəsmi İslamabad açıq şəkildə bəyan elədi ki, təcavüzkar Ermənistanla müharibədə ölkəmizə istənilən köməyi göstərməyə hazırdır.

Bir neçə ay sonra - oktyabrda baş nazir Mehəmməd Nəvaz Şərifin Bakıya baş tutan səfəri zamanı bu prinsipi al mövqe növbəti dəfə nümayiş etdirildi, öz təsdiqini tapdı. Eyni zamanda iki ölkə arasında hərbi və hərbi-texniki əməkdaşlığı daha da dərinləşdirmək, Azərbaycan ordusunu Pakistan istehsalı olan ən müasir müdafiə və hücum sistemləri ilə təmin etmək haqqında razılıq əldə edildi.

Həmin anlaşma çərçivəsində də Azərbaycan baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Pakistanın Kəraçi şəhərində keçirilən "İDEAS-2016" müdafiə sərgisinə qatılıb. Nümayəndə heyəti müdafiə sərgisinin açılış mərasimində iştirak edib, müxtəlif ölkələrin stendləri və sərgilənən müdafiə sənayesi məhsullarına baxış keçirib, ən önəmli, səfər çərçivəsində Pakistan prezidenti Məmnun Hüseyn Y.Eyyubovu qəbul edib.

Baş nazirinin birinci müavini Azərbaycan prezidentinin Pakistanla əlaqələrə xü-

susi önəm verdiyini, Pakistanın Azərbaycan üçün dost və qardaş ölkə olduğunu qeyd edib. O, beynəlxalq məsələlərdə hər iki ölkənin bir-birini daim dəstəklədiyini vurğulayaraq, Pakistanın hər zaman Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanın yanında olmasını, Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi üçün Ermənistanı bir dövlət kimi tanımamasını Azərbaycan dövləti və xalq tərəfindən daim yüksək qiymətləndirdiyini qeyd edib. Azərbaycanın Pakistanla müdafiə sənayesi, hərbi-texniki sahədə də əməkdaşlığının bundan sonrada davam edəcəyini bildirib. Eyyubov Azərbaycan prezidentinin Pakistan prezidentinə ünvanladığı məktubu M.Hüseynə təqdim edib.

M.Hüseyn isə Azərbaycan prezidenti ilə yaxın dostluq əlaqələrinin olduğunu, ötən il Azərbaycana yüksək səviyyədə həyata keçirilmiş rəsmi səfərini xoş təəssürlərlə xatırlayıb, Pakistanın hər zaman Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanın yanında olduğunu, Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi üçün Ermənistanı bir dövlət kimi tanımadığını və bu dəstəyin daim davam edəcəyini qeyd edib. Pakistan prezidenti Azərbaycan-Pakistan səmimi dövlətlərarası əlaqələrin, iki xalq arasında mövcud olan qardaşlıq münasibətlərin ən yüksək səviyyədə olduğunu qeyd edərək, möhkəm siyasi münasibətlərlə yanaşı iqtisadi, ticarət və digər əlaqələrin inkişafında Pakistanın da maraqlı olduğunu bildirib. Ölkəsinin Azərbaycan ordusunu tam təchiz etməyə hazır olduğunu diqqətə çatdırıb.

Qarabağ

İşğalçı Ermənistanın Pakistan xofu - düşmənin yeni təlaşı

Nüvə müttəfiqimizdən ölkəmizə İrəvanı şaşırtdacaq dəstək; prezident Məmnun Hüseyn: "Azərbaycan ordusunu tam təchiz etməyə hazırıq"; Belarus prezidentindən isə Qarabağ təklifi gəldi...

Görüşdə Azərbaycan müdafiə sənayesi naziri Yavər Camalov və Azərbaycanın Pakistandakı səfəri Əli Əlizadə də iştirak ediblər. Bu yerdə yada salmaq ki, ötən ay Pakistan hökuməti Azərbaycana 500 milyon dollarlıq silah tədarükünü tezləşdirməklə bağlı qərar qəbul edib.

***

Doğrudur, bu arada neytral vasitəçi rolunda olmalı olan Rusiya da bölgədə balans yaratmaq adı ilə Ermənistanı silahlandırmaqda davam edir. Ancaq nə vaxtdək? Fakt budur ki, Ermənistan Azərbaycanla silahlanma yarışına rəqabət apara bilməz. Demək, Moskva ona vaxtaşırı havayı silah-sursat vermək zorundadır.

"Rusiyanın Ermənistanı sürətlə militaristləşdirməsi birbaşa ekspansiyadır". Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında deputatı Astan Şahverdiyev deyib. Deputatın sözlərinə görə, İrəvanın son addımları sübut edir ki, əslində, Ermənistan heç dövlət deyilməmiş. "Rusiya forpostu ilə nə cür istəyir, elə də davranır. Rusiyanın Ermənistanla birgə vahid ordu birləşmələri yaratmaq qərarını mənfəi qiymətləndirirəm. Rusiya bütün dövlətlərin və millətlərin ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini bəyan etsə də, bu deklarasiyaya əks addımlar

atır. Rusiyanın I Qarabağ savaşı zamanı nələr etdiyini bütün dünya bilir. Bu yaxınlarda bir türk diplomat çox yaxşı vurğuladı ki, Rusiya bütün dünyanın gözü qarşısında Qarabağı zəbt etdi. Azərbaycan məhz öz təhlükəsizliyini təmin etmək üçün silah alır. Ancaq Rusiyanın Ermənistanı bu qədər sürətlə militaristləşdirməsi birbaşa ekspansiyadır. Rusiyanın bu siyasəti İvan Qroznıdan gəlir. Yeni ictimai formasiya, quruluş dəyişir, ancaq siyasət dəyişilməz qalır".

Getdikcə daha da gərginləşən Rusiya-ABŞ münasibətlərinə gəlinə, deputat bu fonda global müharibəni istisna edib: "Lokal müharibələr davam edəcək, ancaq III Dünya savaşı baş verməyəcək. Çünki hegemon güclər - ABŞ, Çin, Hindistan, Pakistan və Rusiya nüvə silahına malikdir. Bununla zarafat etmək olmaz".

Amma nə yaxşı ki, həmin bu növə dövlətləri arasında Azərbaycana dost-müttəfiq olan Pakistan da var. Əslində bununla nüvə dövləti Rusiyanın Ermənistanla müttəfiqi olması kimi bir üstünlük tamamilə aradan qalxmış olur. İşğalçı ölkənin Pakistan təlaşı sözsüz ki, həm də bu amillə bağlıdır.

***

Lakin istənilən halda işğalçı Ermənistan hansısa yolla

konstruktiv danışıqlara məcbur ediləcək. Yaxşı olar ki, İrəvan dinc - danışıqlar yolunu seçsin, daşı ötəyindən töksün və Rusiya maraqlarının yedəyində gətməsin. Ən azı ona görə ki, həmin maraqlar Ermənistan adına müstəqil dövləti istisna edir.

Ermənilər öz dövlətinin varlığına əsl qarantıyanı müstəsna olaraq, öz qonşuları ilə normal münasibətlər qurmaqla qazana bilər. Bunun üçün da qonşulara qarşı ərazi iddialarından əl çəkməli, Azərbaycan torpaqlarının işğalına son qoyulmalıdır. Kəsəsi, sülh danışıqlarının alternativini yoxdur.

Belə bir sülh təşəbbüsü ilə son olaraq Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko çıxış edib. "Trend"-in əməkdaşının "Ölkənin son illərdə sülhməramlı meydançaya çevrildiyini nəzərə alsaq, Belarus Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına öz töhfəsini verəcəkm" sualına cavabında o, deyib: "Belarus həm milli maraqlara, həm də Avropa regionunda sabitliyin möhkəmləndirilməsinə tamamilə xidmət edən məsuliyyətli siyasətinə görə sülhməramlı statusunu əldə edib, sülhməramlıya "çevrilməyib". Minsk dünya ictimaiyyəti tərəfindən haqlı olaraq Ukraynanın şərqindəki vəziyyətin nizamlanması üzrə daha rahat plat-

forma kimi tanınır. Tam məsuliyyətlə bəyan edərim: biz bundan sonra da Belarus paytaxtında müxtəlif formatlarda, müxtəlif səviyyələrdə istənilən münaqişə tərəflərinin barışıqı üzrə görüşlərin keçirilməsini təmin etməyə hazırıq. Bu şərtlə ki, münaqişə tərəfləri bizdən müvafiq xahişi etsinlər. Bu, Dağlıq Qarabağ problemində də aiddir. Sizə açıq şəkildə deyirəm: belaruslular Donbasdakı hadisələrə laqeyd qalmadıqları kimi, Qarabağdakı hadisələrə də ürək ağrısı ilə yanaşırlar. Bu da təsadüfi deyil. Axı biz hamımız - ukraynalılar, ruslar, belaruslular, azərbaycanlılar, ermənilər və digər xalqların nümayəndələri - böyük bir dövlətin tərkibindən, Sovet İttifaqı adlı mehriban ailədən çıxmışıq. Buna görə də biz harada olmasından asılı olmayaraq, sülhün, normal həyatın və əmin-amanlığın bərqərar olması üçün əlimizdən gələni edəcəyik".

Lukaşenko ölkəsinin Dağlıq Qarabağla bağlı mövqeyinin dəyişməz qaldığını da qeyd edib: "Qarabağ problemi yalnız danışıqlar masası arxasında və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq həll oluna bilər. ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvü olaraq Belarus tərəflərə bu münaqişənin sülh yolu ilə həll olunmasında lazımı yardımı göstərməyə hazırdır".

"Azəristiliktəchizat" ASC-nin sədr müavini İlham Mirzəliyev "Yeni Məsəvat"a müsahibə verib. Müsahibəni təqdim edirik.

- İlham müəllim, niyə hər il "Azəristilik" tərəfindən mənzillərə istiliyin verilməsi prosesi narazılıqla, problemlərlə müşahidə olunur? Hər ilin bu vaxtında mətbuat məhz sizin qurumdan yazır...

- Nə qədər həyat davam edirsə, problemlər də həmişə var, ideal heç nə yoxdur. İstiliyin alınması üçün bir neçə əsas faktor var. Birincisi, qazanxanadır, istiliyin mənbəyi buradadır. İkincisi, ötürücü xətlərlə obyektə qədər ötürülməlidir. Üçüncü, obyektin içinə daxil olmalıdır, oradan da birbaşa mənzillərə paylanmalıdır. Biz "Azəristiliktəchizat" olaraq bunun qazanxanada istehsalı, ötürülməsi və obyektə çatdırılmasını normal qaydada təmin edirik. Sadəcə qalır bunun mənzillərə paylanması. Çoxmənzilli yaşayış binalarının bəzilərində müəyyən problemlər var. Bu problem də ondan qaçınmaq ki, həmin binalarda sistem fərdi deyil. İstilik bu mənzildən o mənzilə keçir, ondan digərinə ötürülür. Klassik bir paylanma sistemidir. Kiminsə batareyasında problem varsa, köhnəlibse, mənzildəki xəttə dəyişməyibse, artıq nəinki qonşusunun, həmin blokun istilik təchizatına birbaşa təsir edir. Buna görə də, əgər şikayət varsa, biz onun konkret ünvanını bilməliyik ki, gedək yerində araşdıraq və diaqnozunu qoyaq. Hərçənd ki, binanın daxili işi bizim vəzifəmiz deyil. Ancaq biz öz işimizin xətrinə bunu edirik. Bu mənada vətəndaşlara kömək etməyə hazırıq. "Azəristilik" olaraq hər bir saatdan bir istilik rejimi haqqında məlumat mənə verilir. Əgər hər hansı problem yaransa, mənə dərhal bu haqda məlumat çatdırılır.

- Məktəblərlə bağlı problem daha ciddidir. Əksər məktəblərdə noyabrın 20-ə qədər istilik olmadı. İndi də şikayətlər var ki, istilik temperaturu aşağıdır, sinifləri tam qızdırmaq. Bunun səbəbləri nələrdir?

- Bakıda 300-dən artıq orta məktəb var. Onlardan yalnız 185-i bizdə istilik alır. Bunlardan 184-ü hal-hazırda istiliklə təmin olunur. Müşfiqabad qəsəbəsindəki bir məktəb isə müqavilə bağlamadığına görə istilik sistemi bağlıdır. Digər məktəblərə gəlincə, biz ayın 15-də dərhal istiliyi vermədik. Çünki məktəblilər tətilde idi. Dərslər ayın 21-də başladı. Bu mənada biz gözləmə rejiminə keçdik ki, müəllim heyəti işə çıxsın. Məktəbdə kimsə olmasa istiliyin verilməsi təhlükəlidir, sızıntı ola bilər, məktəbi su bası bilər. Başqa bir məsələ isə odur ki, mən məktəbə istiliyi verdim. Ancaq o məktəbin içində bu sistemə baxan bir işçi olmalıdır. Mənim borcum deyil axı məktəbin içinə baxım. Mənim vəzifə funksiyama aid deyil və müqaviləmdə də nəzərdə tutulmayıb. Əgər məktəb istəyirsə ki, "Azəristilik" ola-

raq biz həmin məktəbin daxili sistemin xidmət edək, zəhmət çəkib müqavilə bağlasın, mən adam ayırım və gündəlik o məktəbin içi ilə məşğul olsun. Mənim məktəblə müqaviləmin sərhədi məktəbin girişində bitir. Siyirməm də oradadır, monometrim, termometrim də. Ən tələb olunan parametrlər onun istiliyini verirəm. İndi məktəbin içində bir batareya qızır, bizi

zırda onun üstündə işlənir, müəyyən təkliflər də var. Son illərdə noyabr ayının əvvəllərindən başlayaraq havaların soyuq keçməsinə nəzərə alaraq bu hüquqi aktlarda dəyişikliklər edilməsi nəzərdə tutulur. Bu ciddi bir məsələdir. Azərbaycan Respublikası ərazisində tikinti, klimatologiya və geofizika qaydaları var. Bu qaydalar 50 il müşahidələr,

lik" bizim rayona qar yağır, biz qazanxanaya işə salmaq istəyirik. Biz də mütəxəssis göndəririk, o da baxır ki, həqiqətən də şaxtadır, doğrudan da qazanxanaya qoşulmalıdır. İkinci bir məsələ odur ki, qoşulmaq üçün onun pulu olmalıdır ki, işlətdiyi enerjinin dəyəri ödənilsin. Bu büdcə təşkilatıdır, limitlə fəaliyyət göstərir. Əgər o qoşulmanın pulunu

biz müxtəlif müəssisələrə, məktəblərə, direktorlara, icra başçılara, rayonların maliyyə idarələrinə müraciətlər edirik ki, payız-qış rejiminə hazırlıqla bağlı tədbirlər görmək lazımdır. Məktəbin qapı-pəncərəsini, zirzəmisini düzəltmək lazımdır. İstilik itkilərinin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək lazımdır. Həmin istiliyin dəyərini ödəmək üçün yaydan başlayaraq

lənməsindən çıxdı. Hamı başlandı ajiotaj yaratmağa ki, tariflər qalxdı. Ancaq heç kim oxumadı ki, tənzimlənmə nə deməkdir. Bu ölkənin qayda-qanunlarına görə tənzimlənən xidmətlər var. Bunu ona görə tənzimləyirlər ki, ölkədə monopolist olsa, təbii inhisar olsa, onlar qiyməti qaldırır insanların sıxa bilər, məsələn, qaz, su, istilik... Vahid tarif

"Azəristilik" ASC-nin sədr müaviniindən ittihamlara cavab: "Biz o pulu görmürük"

İlham Mirzəliyev: "Bir binada kiminsə batareyasında problem varsa, köhnəlibse, bütün blokun istilik təchizatına birbaşa təsir edir"

"Qış rejiminə keçid o demək deyil ki, noyabrın 15-də düyməyə basıldı və bütün mənzillər qızdı, bu, mərhələli prosesdir"

qızdırmaq. Bunu tənzimləmək lazımdır, havasını açıb buraxmaq lazımdır, hər il açıb yumaq lazımdır. Hansı məktəbdə batareyaları açıb yuyurlar? Heç birini eləmir. Sonra da deyirlər ki, məktəbin bir sinfi qızır, biri yox. Bəs, niyə yayda bu barədə tədbir görməmişiniz?! Soruşun məktəblərdən, hansı mütəxəssisləri dəvət elədilər ki, gəlin, bu məktəbin içini yoxlayın. Hamı ancaq şikayət edir. Qanun-qayda ilə hər bir batareya ildə bir dəfə açılıb yuyulmalı, təmizlənməlidir. Axı bunu etmirlər...

Başqa bir məsələ isə budur ki, noyabrın 15-də qış rejiminin qaydasında istiliyin verilməsi bir düyməni basmaq deyil. Sərəncamda deyilir ki, noyabrın 15-də payız-qış rejiminə keçid başlayır. Bu birdən-birə 600 qazanxananın işə salınması demək deyil. Bu tənzimləmə qaydasında həyata keçirilməlidir. İstiliyin verilməsi mürəkkəb bir prosesdir. Bu prosesdə təhlükəsizlik qaydalarına riayət olunmalıdır. Birdən-birə qazanxanaya işə salıb 70 dərəcə temperaturu qoya bilmərik axı. Hər şey partlayıb məhv olar. Bu tədricən rejimlə qalxmalıdır. Obyektin böyüklüyündən-küçüklüyündən asılı olaraq bu proses 24-48 saat vaxt tələb olunur.

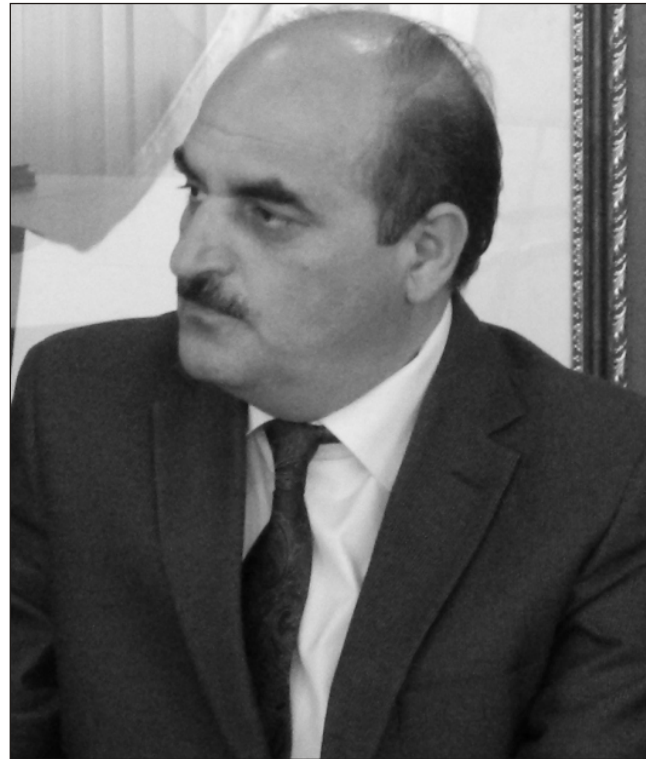
- Oktyabrın sonlarından başlayaraq havalər soyuq keçdi. Nə üçün qış rejiminə daha tez keçilmədi, istilik daha tez verilmədi?

- Nəzərə alsaq ki, son illərdə noyabrın ayının əvvəllərindən başlayaraq havalər soyuq keçir, o mənada istilik sisteminin daha tez verilməsi gündəmədədir. Bu isə normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir. Ha-

müzakirələr əsasında hazırlanıb. Burada dağ bölgəsi var, aran bölgəsi var, hər şəhər üzrə orta aylıq temperatur var. Bu istilik sizin bildiyiniz qədər də sadə bir məsələ deyil. Burada istiliyin temperaturu havanın temperaturundan asılı olaraq tənzimlənir. Əgər bu gün bayırda 8 dərəcə istilik varsa, bizim 60 dərəcə istilik verməyimiz 1 milyondan artıq əlavə vəsait itkisi deməkdir. Bunu elmlə sübut edə bilərik ki, bayırda 8 dərəcə temperatur olanda mən suyun temperaturunu 50-52 dərəcə verməliyəm. Bu zaman evdə tələb olunan istilik yaranır. Amma mövsümün hansı tarixdən başlaması, hansı tarixdə başa çatması ilə bağlı əlavə təkliflər var və hazırda aidiyyəti qurumlar bununla bağlı işlər aparır. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, energetika Nazirliyi, "Azəristiliktəchizat", Səhiyyə Nazirliyi, Fizika İnstitutu, Akademiyanın Coğrafiya İnstitutu və digər qurumlar işitirək etməlidirlər. Belə bir sənəd işlənilib hazırlanacaq.

- Biz bu məsələ ilə bağlı Nazirlər Kabinetinə də müraciət etdik. Oradan bildirdilər ki, Azərbaycanda ayrı-ayrı rayonlar üzrə soyuqların tez düşməsi ilə bağlı qış rejiminə daha tez keçilə bilər və bu məsələ yerli icra hakimiyyəti ilə "Azəristilik" ASC-nin səlahiyyətindədir. Yəni normativ hüquqi aktlarda təsdiqlənən bu hal təcrübədə niyə yoxdur?

- Aidiyyəti icra hakimiyyəti orqanı deyəndə biz bunu nəzərdə tuturuq. Deyək ki, Daşkəsəndə hava soyuqdur, bu rayon məktəblərinə istilik vermək istəyir. Bu rayon bizə müraciət etməlidir ki, ay "Azəristi-

"Bizim məktəblərlə müqaviləmizin sərhədi məktəbin girişində bitir, hansı sinifdə istiliyin zəif olması bizim işimiz deyil"

verməyəcəksə, biz necə həmin qazın pulunu ödəyəcəyik, işinin əməkhaqqını ödəyəcəyik. Bəli, biz noyabrın 1-dən də istilik sistemini qoşa bilərik. Amma bizdən istilik alan müəssisələr zəhmət çəkib müraciət etsinlər, müqaviləsində dəyişikliklər etsin və ödəniş üçün zəmanət versin. Bizim üçün problem yoxdur. Çünki bizdə sentyabrın sonundan etibarən bütün qazanxanalar istiliyin verilməsi üçün hazır olur.

- "Azəristilik" olaraq siz təşəbbüs göstərə bilməzsinizmi, hava şaxtaldır, daha tez istiliyi vermək lazımdır?

- Əlbəttə ki, biz bütün hallarda onları gözləyə bilərik. Bəlkə heç hansısa rayonun icra başçısı müraciət etməyəcək. Biz özümüz də onlara müraciət edirik. Mütəmadi olaraq

müəyyən edirlər ki, qiymət artmasın. Bu gün ölkə üzrə mərkəzi istilik sistemində qoşulma cəmi 2 faizdir. Digər tərəfdən bu xidmət monopoliyada deyil. Yerdə qalan 98 faiz də isti sudan istifadə edir. Kiminin evində "pitminutka" var, kimində adicə "kalonka"dı. Bu monopoliyada deyil, alternativlər var. Mərkəzi istilik sistemində qoşulmanın ölkə üzrə cəmi iki faiz təşkil etdiyini nəzərə alsaq, onun tənzimlənməyə saxlanılması güclüncüdür. Dünyanın heç bir yerində belə hal yoxdur. Ona görə də bunu tənzimlənmədən çıxardılar.

Tənzimlənmədən çıxartmaq isə hələ qiymətin artacağı demək deyil. Tariflərin dəyişdirilməsi üçün xüsusi qaydalar var. "Azəristilik" dövlət təşkilatı olduğu üçün hər il öz hesabatlarını təqdim edir, təkliflərini verir. Bu il üçün biz belə bir təklif verməmişik. Hər ilin əvvəlində xərclərə, gəlirlərə baxılır və təkliflər müvafiq qurumlara göndərilir. Biz bu il üçün belə təklif verməmişik. Gələn il necə olacaq, bunu gələn il yaşayırıq bilərik.

- İlham müəllim, "Azəristilik"də yeyinti faktları haqqında iddialar mətbuatda yer alır. Bu yazılanlara münasibətiniz necədir?

- Mətbuat yazır ki, ayrılan pullar havaya sovruldu. Bu necə ola bilər? Biz işə başlayanda cəmi 700 ev istilik alırdı. İndi 4000 bina istilik alır. Bu qədər məktəblər, bağçalar istilik alır. Görülən işlər kifayət qədərdir. Bizə ayrılan hər bir vəsaitin qəpiyinə qədər hesabı aparılır. Büdcə bizə elə-belə ayrılır. Heç kim bir qəpik də kənara xərcləyə bilməz. Bizim elə imkanlarımız yoxdur onu xərcləməyə. Heç biz o pulu görmürük. Vəsaitlər gəlir xəzinəyə, oradan da aidiyyəti üzrə qazın, suyun, elektrikin ödənişinə gəlir.

ABS Federal Təhqiqatlar Bürosu (FTB) Azərbaycanca da silah satmaq istəyən iki nəfəri həbs edib. Bu barədə AzadlıqRadiosu "Sun Sentinel" saytına istinadən xəbər yayıb. Xəbərdə qeyd olunur ki, qanunsuz silah alverində ittiham olunan 39 yaşlı İsrail vətəndaşı Anri Şuşan və Belarus əsilli 65 yaşlı Benyamin Qolinkini Floridada həbs olunub.

FTB-nin bu şəxsləri uzun müddət izlədiyi və A.Şuşanla B.Qolinkinin İraq, Sudan və Azərbaycanla qanunsuz silah alverinə cəhdə bağlı dəlillər topladığı məlum olub. İsraili silah alverçisi İraqa satmaq üçün 500 min ədəd 23 millimetrlilik zenit pulemyotu patronunu alarkən ələ keçirilib. Belə ki, gizli FTB agenti A.Şuşanla əlaqə qurub və ikinci ondan Azərbaycana 5000 ədəd M4 snayper tüfənginin göndərilməsində yardım istəyib. Hətta bununla bağlı FTB agentinə öncədən 10 min dollar da ödəyib. FTB agentinə bundan əlavə Azərbaycana göndərilməli olan "408" patronlarına görə də 5200 dollar verilib.

Prokurorlar deyiblər ki, iki il əvvəl ABS-a köçən Anri Şuşan ehtimal ki, silah alveri məsələləri ilə bağlı danışıqlar aparmaqdan ötrü Almaniya, Avstriya, Qvatemala, Rusiya, Kolumbiya və Azərbaycanda olub. Həmin səfərlərdən sonra ona bir neçə yüz min dollar, o cümlədən, Azərbaycandan 170 min dollar köçürülüb. Məqalədə A.Şuşana Azərbaycana silah və döyüş sursatı sat-

mağa cəhdə görə, ittiham irəli sürülcəyi bildirilir.

Sözgedən xəbərə bağlı Azərbaycan Müdafiə Nazirliyindən bilgi almaq mümkün olmayıb. Nazirlikdən "Turan" agentliyinə bununla bağlı hər hansı rəsmi açıqlama verilməyəcəyi bildirilib. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti də adçəkilən şəxsin Azərbaycana gəlib-gətməsi barədə hər hansı açıqlama verməyib.

Təbii ki, bu xəbərdə bizim diqqətimizi çəkən məqam Azərbaycanla bağlı olan hissədir. Yəni 5 min ədəd M4 snayper tüfəngini kimin almasıdır. Məsələ ondadır ki, istintaq 5 min ədəd avtomat silahın Azərbaycandan sifariş edildiyi qənaətinədir. Amma Azərbaycanda bu qədər silahı kim və nə məqsədlə ala bilər. İşin tərs tərəfi odur ki, hökumət qurumları bu barədə iddialara cavab verməyib. Ancaq hətta kimsə danışsaydı belə, bu cür ifşa olunmuş işin məsuliyyətini kimsə götürməz. Ən əsası isə Azərbaycan dövlətinin hansısa israili bir silah alverçisi ilə anlaşma etməzi inandırıcı deyil.

ABS istehsalı snayperləri Azərbaycanda kim almaq istəyib - "odlu qaçaqmal"

İsraili silah alverçisi silahı Azərbaycan üzərindən 3-cü ölkəyə də sata bilər

Bunu söhbət etdiyimiz beynəlxalq siyasət ekspertləri də təsdiqləyir. Ekspertlərə görə, böyük ehtimalla burada söhbət silah qaçaqmalçılığından gedir. Və bu da aydındır ki, indi bu cür işləri sıradan adamlar edə bilməz.

Məsələ ondadır ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri hazırda əsasən sovet-rus yüngül silahları ilə təchiz olunub.

Yalnız kiçik bir qisim, xüsusi təyinatlı birləşmələrdə və ya əməliyyat qruplarında başqa ölkələrin istehsalı olan silahlar var. Üstəlik söhbət 5 min ədəd avtomat-snayperin alınmasından gedir. Yeni hansısa kiçik bir anlaşma deyil. Ancaq Azərbaycan dövlətinin indi kifayət qədər əlaqələri, o cümlədən dünyada ən yaxşı silah istehsalçılarından olan

İsrailə yaxın əməkdaşlığı var. Üstəlik indi Bakının yüngül silahları leqal yolla almasında ciddi maneələr yoxdur. Digər tərəfdən, hansısa müasir texnoloji sistem olsaydı, başa düşmək olardı. ABS Azərbaycana silah, hərbi texnologiya satmır. Eləcə də Ermənistan. Müasir texnologiyaları gizli yolla əldə etməyi bu baxımdan anlamaq olardı.

Məsələn, hansısa raket sistemləri, texnoloji qurğular olsaydı, bunu anlamaq olardı. Deməli, geriyə yalnız bir ehtimal qalır: Bu silahlar Azərbaycan üzərindən hansısa 3-cü ölkəyə ötürüləcəkdir. Və yaxud da israili silah alverçisi üçün Azərbaycan yalnız iz azdırmaq və ya görüş yeri olub sadəcə. Hazırda Yaxın Şərqdə qanlı müharibənin getdiyini nəzərə alsaq, bu cür silahların alıcılarının uzun bir siyahısını çıxarmaq olar. Ancaq təbii ki, konkret alıcının kimliyini istintaq araşdırılması olacaq. Mümkündür ki, sonuncu variant üzərindən dayanılsa, o zaman amerikalı istintaqçıların Azərbaycandakı həmkarlarından yardım istəməsi mümkündür. Çünki silahın alıcısı Azərbaycan hökumət qurumları deyil, hansısa silah ticarətçiləri və ya 3-cü ölkə alıcıları olubsa, istintaqın bir mərhələsi Azərbaycanda aparılmalı olacaq.

□ KƏNAN

Avtomobil satışında yeni qayda - "əlbəəl kredit"

Bankların maşın kreditlərini dayandırması əhalini centimən razılaşmalara sövq edir; vətəndaşları dəllallar hər an aldada bilər

Avtomobil bazarında nağd maşın ala bilməyənlər üçün yeni qaydalar formalaşmış. Söhbət rəsmiləşdirilməmiş, satıcı ilə alıcı arasında centimən razılaşdırılmış kreditlərdən söhbət gedir. Belə ki, maşın biznesi ilə məşğul olanlar müştəriyə alacaqları avtomobilin yarı qiymətini ödəyərək, qalan borcu isə aylara bölüb, ödəmək imkanı yaradırlar. Maraqlı məqam odur ki, bu cür təklifləri edən maşın dəllalları şərtləri özlərinə sərf eləyən formada qoyurlar. Yəni alıcı avtomobilin sahibindən qeyri-rəsmi kreditlə götürür və ödənişi də ələ ona edir. Satıcı ilk məbləği aldıqdan sonra alıcıya sadəcə müvəqqəti sürücülük hüququnu ehtiva edən etibarnamə verir.

Onlar bu metodla saytlarda, avtomobil bazarlarında elanlar yerləşdirərək, "faizsiz kredit" adı altında müştəriləri cəlb etməyi bacarırlar.

Kredit şərtləri isə belədir: Məsələn, 10 min manatlıq avtomobil almaq istəyən müştəri ilkin olaraq 5000 manat ödəməli, qalanını isə 24 və 36 ay müddətində hissə-hissə avtomobil sahibinə əlbəəl verməlidir. Maraqlı nüans odur ki, bu proses zamanı ödəniş təsdiq edən heç bir qəbz və yaxud sənəd verilmir. Yeganə sənəd isə müvəqqəti sürmək üçün etibarnamədir.

Avtomobilin sahibi istənilən vaxt etibarnaməni ləğv edə bilər.

Elan saytlarından birində Namiq adlı şəxsin "Mercedes 240" markalı avtomobilini faizsiz kreditlə satdığını gördük. Sadaladığımız üsullarla kreditlə avtomobil satan şəxslə telefon bağlantısı yaradınq. Avtomobilinin texniki parametrlərini təriflədikdən sonra satıcı ödənişin əlbəəl olduğunu dedi: "Maşının nağd qiyməti 6900 manatdır. Kreditlə isə qiymətlər dəyişir. İlk ödəniş 3000 manat ödəyəcəksən, 24 ay müddətində isə

320 manat..."

Satışı necə rəsmiləşdirmiyimizi soruşduqda isə cavabları belə oldu: "Qardaş, biz hansı zamanədə yaşayıyıq ki... Görürəm bu işlərdən xəbərsizsiniz. Avtomobilin ilkin ödənişini etdikdən sonra mən sizə sürməyə etibarnamə erəcəm. Siz də hər ay qrafik üzrə ödəniş edəcəksiniz. Belə..."

- Bir müddətdən sonra aylıq ödənişi ödəmə bilməsən necə?..

- O zaman müqaviləni ləğv edəcəyik. İlk ödənişiniz də qaytarılmayacaq. Bir ay müddət verəcəm sizə, əgər ödəmə bilməsəniz etibarnamə qüvvədən düşəcək. Sonra bir başqasına satacağam. Sizə verdiyimiz müqavilə sənəddə də qeyd olunur.

Satıcının sözlərindən belə nəticə çıxarmaq olar ki, bağlanan müqavilə heç bir qanuni yolla aparılmır. Özlərinin tərtib etdiyi ödəniş cədvəlini əsas

gətirib, müştəri risk qarşısında qoyurlar. Ödənişdə problem yarandı isə asanlıqla müqaviləni, etibarnaməni poza bilirlər.

Avtomobil satış mərkəzlərinin birində çalışan şəxs bu şərtlərlə avtomobil almağın riskli olduğunu dedi: "İllərdir ki, bu sahədə çalışıram. Bu yolla avtomobil almaq düzgün hesab etmirəm. Bu işlərlə daha çox avtomobil alverçiləri məşğul olur. "Faizsiz kredit" adı ilə elan versələr də, ilkin ödənişdən sonra aldıkları pulu aylıq ödənişləri hesablayanda yüksək faizə gətirib çıxarırlar. Maşın almaq həvəsində olan müştərilər isə bu təkliflərlə razılaşmalı olurlar. Banklardan kredit götürə bilməyən vətəndaşlar məcbur qalıb, avtomobil dəllalları ilə iş görürlər. Lakin nə qədər riskə getdiklərinin fərqi deyillər. Bağladıkları müqavilə formal xarakter daşıyır. Adı bir kağız parçasına qol çəkdirirlər. Heç bir təsdiq olunmamış, adi kompüterdən çıxmış ödəniş cədvəlini göstərir. Bir sözlə, qeyri-rəsmi formada fəaliyyət göstərir. Bir problem olan isə həmin sənədin hüquq mühafizə orqanlarında heç bir əhəmiyyət kəsb etməyəcək. Əslində satan və alan şəxsin arasında icarə müqaviləsi olmalıdır və notariusda təsdiqlənməlidir. Üstəgəl, satan şəxs dövlətə vergi üçün müəyyən rüsum ödəməlidir. Bu səbəbdən də qara mühasibatlıqla məşğul olurlar".

Qeyd edək ki, Mülki Məcəllənin 362.1-ci maddəsinə əsasən, bir şəxsin üçüncü şəxslər qarşısında təmsilçilik üçün başqa şəxsə verdiyi vəkalət etibarnamə sayılır. Yəni etibarnamə faktiki olaraq, digər şəxsə müəyyən hüquqlar verir. 2012-ci ilədək nəqliyyat vasitəsinə sərəncam vermə (satmaq, bağışlamaq, girov qoymaq) səlahiyyətini nəzərdə tutan etibarnamələr daha uzun müddətə verildisə, 2012-ci ildə Mülki Məcəlləyə edilmiş müvafiq dəyişikliklərə əsasən, nəqliyyat vasitəsinə dair sərəncam vermək səlahiyyətini nəzərdə tutan etibarnamənin müddəti bir ildən çox olmamaq şərti ilə məhdudlaşdırıldı. Hazırda "baş etibarnamə" bir ildən artıq müddətə verilmir.

Etibarnamə ilə maşın alqı-satqısı etmək də risklidir. Çünki pulunu ödəyib baş etibarnamə alsan da, sonradan maşının sahibi məhkəməyə müraciət edərək, heç bir pul almadığını iddia etməklə onu ləğv edə bilər. Həmçinin, etibarnamə ilə alınan maşının sahibi gələcəkdə əmlakı müsadirə edilərsə, o maşın faktiki etibarnamə ilə istifadəsində olan şəxsdən alınacaq. Çünki etibarnamə heç bir halda həmin avtomobilə mülkiyyət hüququ vermir. Alqı-satqı isə etibarnamədən fərqli olaraq, həmin avtomobilə dair alıcıya mülkiyyət hüququ verir.

□ Məğrur MƏRD

Məhkəmədə Maşallah Əhmədovla zərərçəkən arasında əlbəyaxa dava düşdü

Maşallah Əhmədov

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində dələduzluqda təqsirləndirilən keçmiş futbolçu Maşallah Əhmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib.

APA-nın məlumatına görə, hakim Mirzə Xankişiyyəvin sədrlik etdiyi prosesdə zərərçəkmiş Yusif Əzizov qeyd edib ki, M.Əhmədovla aralarında heç bir razılışma yoxdur. Y.Əzizov məhkəmədən M.Əhmədova ağır bir neçə nəfərə 150 min cəza verilməsini xahiş edib.

M.Əhmədov isə zərərin ödəniləcəyini deyib.

M.Əhmədovun vəkili prosesə gəlməyi üçün iclas təxirə salınıb.

Daha sonra M.Əhmədovla digər zərərçəkmiş Sərxan Hüseynov arasında əlbəyaxa dava düşüb.

Proses dekabrın 2-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, M.Əhmədov 2015-ci ilin dekabrında saxlanılıb. Bizneslə məşğul olan "Neftçi"nin keçmiş futbolçusu Bakıda bir neçə nəfərə 150 min manatdan artıq dəyərde xaricdən daş plitə gətirəcəyini vəd edib. Lakin o, sözüne əməl etməyib və həmin şəxslərin pulunu da qaytarmayıb. M.Əhmədov barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilsə də, sonradan bu qərar ev dustaqlığı ilə əvəzlənib.

Azərbaycanlı məmur oğlu oliqarx qızı ilə göldə boğuldu

Rusiyanın YUKOS neft şirkətinin (artıq ləğv edilib) keçmiş sahibi Mixail Xodorkovskinin ortağı, biznesmen Platon Lebedevin nəvəsi azərbaycanlı məmurun oğlu ilə İsveçrədə baş vermiş avtomobil qəzasında həlak olub.

Virtualaz.org xəbər verir ki, Diana Lebedeva qəza zamanı avtomobildə Rusiya hökumətinin hüquq departamentinin idarə rəisi Sübhi Şixlinskiyin 23 yaşlı qohumu Azər Yaqubovla birlikdə olub.

Xəbərə görə gənclərin içərisində olduğu avtomobil Cenevrə gölüne düşüb, avtomobili bir neçə saatdan sonra tapmaq mümkün olub. Artıq Yaqubovun qohumları cəsədin tanınması prosedurunda iştirak etmək üçün İsveçrəyə yola düşüblər. Valideynlərinin bildirdiyinə görə, Azər Yaqubov 9 yaşından İsveçrənin Luqano şəhərində yaşayırdı v magistraturanın birinci kursunda oxuyurdu. Atasının dediyinə görə, Azər heç vaxt spirtli içki içən olmayıb. Onun Diana ilə dostluq münasibətlərinin olduğu bildirilir. Cəsədlərin tezliklə Rusiyaya gətiriləcəyi gözlənilir.

Alicanın körpə canını xilas edək!

Şəkildə gördüyünüz bu balaca Alican Ramazanovdur. CBC televiziyanın rejissoru Orxanın övlətidir. Anası Yeganə isə APA İnformasiya Agentliyinin jurnalistidir. Alican ötən ilin dekabrında başında olan törəmədən (şiş) əməliyyat keçirib. 5 aylıq olduğundan valideynləri körpəyə şüa terapiyası vermək istəməyiblər. Bir il ərzində bir neçə aydan bir MRT müayinəsindən keçib. Sonuncu MRT müayinəsi zamanı yenidən başında törəmə olduğu aşkarlanıb. Həkimlər yenidən əməliyyat və şüa terapiyasını vaibliyini vurğulayıb. Birinci dəfə əməliyyat ailənin və yaxın insanların dəstəyi ilə həyata keçirilib. Bu dəfə isə ailənin onu yenidən əməliyyat və müalicə etməyə imkanı yoxdur. Kirayə qaldıqları üçün aldıkları məvaciblə gündəlik tələbatlarını və övladlarının hər ay müayinələrinin xərclərini ödəyə bilirlər. İlk əməliyyat və müalicə xərcləri üçün 15 min manat lazımdır. Xeyirxah insanlar bu körpəyə yardım etməyə çağırırıq.

Yardım etmək üçün əlaqə rekvizitləri:

Alicanın atası Orxan: 055 326 16 61

Bank of Baku:

Bank of Baku ödəmə terminallarından "Kartın doldurulması" bölümünü seçib

5315 9921 4319 5284 kart nömrəsini əlavə edərək yardım edə bilərsiniz.

MilliÖN:

MilliÖN terminalları vasitəsi ilə

"Bank xidmətləri" bölümündən "Bank of Baku"-nu seçib

"Karta köçürülməsi" hissəsinə daxil olaraq

Müştəri kodu: 572181

Doğum tarixi: 14.01.1986 yazaraq yardım edə bilərsiniz

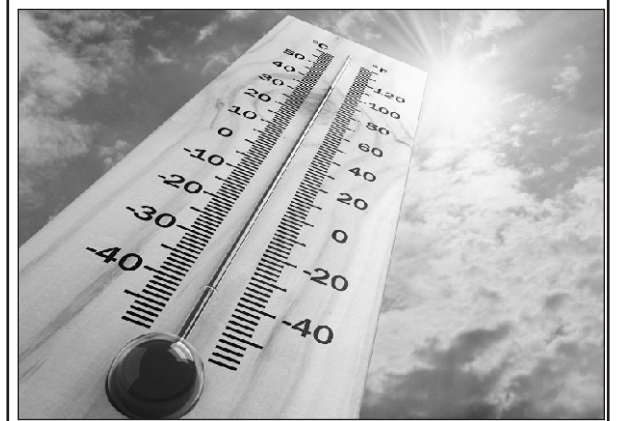
Hacıqabulda məmur iş yoldaşını döydü və həbs olundu

Hacıqabul Rayon İcra Hakimiyyətində vəzifəli şəxslər arasında dava düşüb. AzNews.az xəbər verir ki, Hacıqabul İcra Hakimiyyətinin Ərazi idarəetmə və Yerli Özüniidarəetmə Orqanları ilə İş Şöbəsinin sədri İbad Həşimov iş yoldaşı, İcra Hakimiyyətinin mühasibi Rəşad adlı şəxslə dava edib. Mübahisə zamanı Rəşad İbad Həşimova əl-qol atıb. Polislərin söyi nəticəsində onları ayırmaq mümkün olub.

Hacıqabul Rayon İcra Hakimiyyətinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Əsəbir Məmmədov

AzNews.az-a açıqlamasında məlumatı təsdiqləyib: "Bu hadisə hardasa 20 gün olar ki, baş verib. Əslində dava icra hakimiyyətində düşməyib. Rəşad uçqar kəndə işləyir. Vaxtı-vaxtında işə gedib-gəlmirmiş. İbad Həşimov da ona bununla bağlı xəbərdarlıq edib. Deyib ki, sən işə münasibətinlə bağlı şikayət var. Axsam Rəşad içki içib, keflənib və İbad Həşimovun evinə gedib. Deyib ki, "sən kimsən ki, mənə danlayırsan". Ona əl-qol atıb. Səs-küyə polislər gəlib. Rəşad polislərə də müqavimət göstərib. Ona 10 sutka həbs verilib".

Ə.Məmmədov qeyd edib ki, Rəşad həbsdən çıxan kimi ərizə yazıb işdən ayrılıb: "Dedi ki, daha burada işləyə bilmərəm".

Bu gün hava yağmursuz olacaq

Noyabrın 26-da Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraiti dəyişkən buludlu, əsasən yağmursuz olacaq. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, noyabr ayının 25-də paytaxt və yarımadaanın bəzi yerlərdə zəif duman olacaq.

Arabir güclənən cənub-qərb küləyi axşam mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 1-3° isti, gündüz 5-8° isti, Bakıda gecə 1-3° isti, gündüz 5-7° isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 770 mm civə sütunundan 765 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 75-85 %, gündüz 60-70 % təşkil edəcək.

Tibbi-meteoroloji proqnoza görə, noyabrın 26-sı axşamədək Abşeron yarımadasında arabir güclənən gilavar küləyi bəzi meteohəssas insanlarda narahatlıq hissi yarada bilər. Sonrakı günlərdə meteoroloji amillərin mülayim tərəddüdü meteohəssas insanlar üçün nisbətən əlverişlidir.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraiti əsasən yağmursuz olacaq. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacağı gözlənilir. Cənub küləyi ayrı-ayrı yerlərdə arabir güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 4-9° isti, dağlarda gecə 5-10° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacağı gözlənilir.

Kişilər!!! Axırmıçsı şansı!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

* Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)

* Cinsi marağın və cinsi aktların azalması

* Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)

* Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)

* Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi

* Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)

* Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi

* Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar

* Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması

* Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi

* Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)

* Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı

* Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)

* Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)

* Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları

* Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması

* Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları

* Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması

* Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar

* Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar

* Yuxuda ikən və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması

* Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz

* Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Yeni ilin gəlişinə 1 aydan bir az artıq vaxt qalıb. Artıq bəziləri Yeni ili harada keçirməsi ilə bağlı planlar qurur. Kimiləri Yeni ili xarici ölkələrdə qeyd edir, kimisi evində, kimisi isə Azərbaycanın gözəl rayonlarında. Maraqlıdır, bəs Yeni ili harada keçirmək daha sərfəli olar? Ümumiyyətlə, Yeni il paketlərinin qiymətləri neçəyədir?

Azərbaycan daxili qiymətlərə nəzər saldıqda bir anlıq "bu qiymətə Yeni ili xarici ölkələrin birində qarşılaşmaq daha sərfəlidir" düşüncəsi yaranır insanda. Çünki ölkə daxili qiymətlər çox yüksəkdir.

Yeni ili Qəbələdə keçirmək istəyənlə deyəsən yer tapmaqda çətinlik tapacaq. Belə ki, rayondakı "Qafqaz Riverside Hotel", "Qafqaz Tufandağ", "Qafqaz Sport Hotel", "Qafqaz Resort" da Yeni il şənliyi üçün yerlər tamamilə tutulub. "Qafqaz Karvansaray Hotel"də iki nəfər üçün qiymət 415 manatdır. "Qafqaz Yeddi Gözəl"də 240 manat, "Qafqaz Termal Hotel and Spa"da isə qiymət 465 manatdır. Ancaq bunlarda Yeni il şənlikləri təşkil olunmayacaq. "Şahdağ"da Yeni ili qarşılaşmaq müştərilərə 1120-1270 manata başa gələcək. Bura dekabrın 30-dan yanvarın 4-dək "Şahdağ"da gecələmək, gündə iki dəfə yemək və Yeni il gecəsi və şam yeməyi daxildir. Eyni bölgədə yerləşən "Zirvə Hoteli"n də dekabrın 30-dan yanvarın 4-dək gündə iki dəfə qidalanma daxil olmaqla 2 nəfərlik istirahət paketinin qiyməti 190 manatdır. Burada ayrıca Yeni il şənliyi üçün nəzərdə tutulan paketin qiyməti 990 manatdır. Bu pakete də spirtli içkilər, tam qidalanma və şənlik gecəsi üçün dəvət olunmuş DJ daxildir.

Qusarın digər məşhur otelərinin birində "Pik Palace"da istirahət etmək üçün minimum 4 gecə müddətinə otaq götürməlisiniz. Səhər yeməyi də daxil olan iki nəfərlik otağın qiyməti 282 manatdan başlayır. Yeni il

Azərbaycanda fantastik

Yeni il qiymətləri...

İqtisadçı-ekspert: "Qiymətləri yüksək olan hotellərin arxasında eyni biznes çevrələri durur"

paketi iki nəfər üçün 1586 manatdır. Şənliyə əməkdar artist Tünzalə Ağayevanın solo-konerti, "Jazzberry" musiqi qrupu və Camal Eminli, rəqs qruplarının çıxışları, yarışmalar, atəşfəşanlıq və Ukraynadan dəvət edilən DJ Anastasiya Feldmanın çıxışları daxildir. Qusarda yerləşən "Park Chalet" hotelində iki nəfərlik otaqlar 250 manatdan başlayır, burada da istirahət et-

mək üçün minimum 4 gecəni məşğul etmək lazımdır. Yeni il günü isə iki nəfərə 306 manatdır. Gecədə DJ-lər, müğənni Diana çıxış edəcək. 7 yaşa qədər uşaqlar pulsuz, 7-10 yaşa qədər olan uşaqlar 30 manat əlavə ödəməlidir. Yeni şənliyi paketi 1090 manata başa gəlir.

Şimal bölgəsinin digər dəbdəbəli hoteli "Quba Rixos" hazırda sosial şəbəkələrdə Yeni il şən-

liyinin 859 manata başa gələcəyi barədə reklam kampaniyası keçirir. Yeni il şənliyi paketinin qiyməti 1359 manatdır. Dekabrın 1-dən sonra alınan paketlərin qiyməti isə eyni şərtlərlə 1559 manat olacaq.

"Samaxi Palace Sharadil"də Yeni il üçün minimum 2 gecəlik yer rezerv etdirməlisiniz. Qiymət isə 1096 manatdır. Həmçinin Bakıdakı yerləşən "Qubek Ho-

tel"də isə Yeni ilini keçirənlərə 4 gecə 5 günlük paket təklif olunur. Paketin bir nəfər üçün qiyməti 330 manatdır. Gündə 3 dəfə yemək və Yeni il şənliyi də bu qiymətlərə daxildir. 6-10 yaş üçün uşaqlara 50 faiz endirim edilir. Yeni il paketinə Gürcüstanın iki şəhərinə, həmçinin Balakən və Zaqatalaya turlar da daxildir.

Şəkida yerləşən "Marxal Resort & Spa"da dekabrın 30-dan yanvarın 3-dək qiymət bir nəfərə yalnız 1 gün üçün 195 manatdır. 3 yaşa qədər uşaqlar pulsuz, 13 yaşa qədər uşaqlar üçün isə 90 manat ödəmək lazımdır. "Şəki Palace"da Yeni il şənliyi ilə bağlı proqram olmasa da, dekabrın 31-də burada istirahət etmək mümkündür. Otaqların standart qiymətləri

arasında dəyişir. 6 yaşa qədər olan uşağa hər şey pulsuzdur. 6-11 yaş üçün isə qiymət bir gün üçün 30 manatdır. 12 yaş uşaqlar üçün isə 60 manatdır.

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri rəqabət mühiti olmadığı üçün qiymətlərin bu cür fantastik həddə çatdığını dedi: "Hotel və restoran biznesi məmurlara məxsus olanda sonuc etibar ilə belə olacaq. Yeni ciddi rəqabət yoxdursa, təbii olaraq yeni il bayramlarında da müəyyən tələbatların yaranmasından istifadə edilərək qiymətlər belə fantastik dərəcədə şişirdilir. Ümumiyyətlə Azərbaycan hotellərinin bəzilərinə çox maraqlı sxemlərdə mövcuddur. Bir çox dövlət və hökumət idarələrinin işçilərinə və yaxud da idarələrin özlərinə bu hotellərdə dincəlmək, dırnaqarası seçmək tövsiyə olunur. Yaxud da Həmkarlar İttifaqı tərəfindən müəyyən hissəsinin ödənişi həyata keçirilir. Elə bil ki, vəsaitlərin bir çoxu dövlətin bir cibindən çıxıb o biri cibinə daxil olur. Əgər ciddi bir rəqabətli mühit olsaydı Yeni il qabağı insanları daha ucuz və keyfiyyətli xidmətə cəlb edə bilərdilər".

N.Cəfəri bir çox hallarda brend hotellərin adları müxtəlif olsa da, çox zaman bir qrupa yaxud da bir holdingə məxsus olduğunu ortaya çıxardı. "Adları müxtəlif olan və bir holdingə məxsus olan hotellərin sövdələşmiş qiymətlər olduğu ortaya çıxır. Çox güman ki, burada da vəziyyət belədir və bunu ciddi şəkildə araşdırmaq lazımdır. Qiymətləri yüksək olan hotellərin arxasında eyni biznes çevrələrin, eyni insanların durduğunu müəyyən araşdırmadan sonra çox asanlıqla üzə çıxarmaq olar. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda bütün sivil dünyadan fərqli olaraq bayramlardan öncə həmişə bütün sahələrdə qiymətlərin artırılmasını düşünürük. Dünyanın bir çox yerlərində bayramlara özəl olaraq xüsusi endirimlər həyata keçirilir".

□ **Günəli MANAFLI**

Dünyada baş verən ən ağır istehsal qəzaları

İstehsal qəzaları dünyada yüzlərlə can alıb - statistika...

Dünyada tez-tez istehsalat və iş qəzaları baş verir. Bu hadisələr zamanı çoxsaylı insanların həyatlarını itirmələrinin şahidi oluruq. Azərbaycan əksər məhsulları daha çox xaricdən idxal etdiyi və ölkədə istehsal aşağı səviyyədə olduğu üçün iş qəzası nəticəsində ölümlərin statistikasında böyük rəqəmlərə rast gəlinmir.

Lakin bir zamanlar Bakıda tikinti bumu yaşandığı ərəfədə fəhələrin yığılaraq ciddi xəsarət almaları və ya həyatlarını itirmələri ilə nəticələnən hadisələrin şahidi olurduq. Bundan əlavə ötən il "Günəşli" neft yatağının 10-cu platformasında qaz sızması nəticəsində baş verən güclü yanğında 30 nəfər neftçi itkin düşdü.

Bu kimi qəzalara dair məsuliyyətlə bağlı Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin birinci hissəsində qeyd olunur:

- İstehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisədə və ya peşə xəstəliyində təqsirli (*tam ya qis-*

mən) olan işəgötürən həm işçiyyə xəsarət yetirilməsi və ya sağlamlığının başqa şəkildə korlanmasından nəticəsində dəymiş zərərin, həm müalicə olunması üçün çəkdiyi, həm də ona pensiya, müavinətlər verilməsi ilə əlaqədar sosial si-

ğorta orqanları tərəfindən çəkilən xərclərin əvəzini bütövlükdə ödəməlidir...

Bəs dünya ölkələrində bu məsələdə vəziyyət necədir?

İlk olaraq onu qeyd edək ki, noyabrın 24-də Çinin Fençen şə-

hər dairəsində elektrik stansiyasında soyuducu qülləsi çöküb nəticədə isə 74 nəfər dünyasını dəyişib.

Buradan çıxış edərək deyə bilərik ki, elə tarixdə ən böyük mədən qəzaları da Çində baş ve-

rib. Belə ki, tarixdəki ən çox insan ölümü ilə nəticələnən mədən qəzası 1942-ci ildə Çində baş verən qəza hesab olunur. Bu qəza nəticəsində 1549 adam həyatını itirib. 1960-cı ildə isə yəna də istehsal qəzası nəticəsində 684 adam dünyasını dəyişib.

1906-cı ildə Fransada da baş verən mədən qəzası nəticəsində 1099 nəfər həyatını itirib.

Yaponiya tarixinin ən çox ölümə səbəb olan mədən qəzası isə 1914-ci ildə olub. Belə ki, Kyuşu adasında Mitsubişi Hojyo kömür mədəninə baş verən qəzada 687 adam həyatını itirib.

Ümumiyyətlə, Yaponiyada istehsal sahəsi güclü olduğu kimi burada iş əsnasında baş verən qəzalara da tez-tez rast gəlinir. Məsələn 1963-cü ildə Yaponiyada baş verən kömür tozu partlaması nəticəsində 458 mədənci həyatını itirib, 833 adam ağır yaralanıb.

19-cu əsrin ən böyük mədən qəzası olaraq tarixə keçən faciə İngiltərədə yaşanıb. Belə ki, 1866-cı ildə İngiltərədə Oaks kömür ocağında qıvcım ucbatından kömür tozu partlaması nəticəsində baş verən qəzada 361 adam həyatını itirib.

İstehsal qəzaları dünya gücü sayılan ABŞ-dən də yan keçməyib. Hətta ABŞ-da tarix boyu bir neçə istehsal qəzaları baş verib ki, bunun da nəticəsində yüzlərlə adam dünyasını dəyişib. Belə ki, 1860-cü ildə ABŞ-da 5 mərtəbəli Pemberton fabrikinin çökməsi nəticəsində 145 nəfər işçi həyatını itirib. 1907-ci ildə isə ABŞ-da baş verən mədən qəzası zamanı 361 mədənci ölüb. 1927-ci ildə

ABŞ-da meydana gələn fəlakətdə isə 476 işçi ölüb. Faciənin səbəbi isə silisium maddəsinin işçilərin heç bir tədbir almadan tənəffüsü nəticəsində tutulduqları "silikozis" xəstəliyi olub. Yəna də ABŞ-da Texas əyalətinin Texas şəhər limanında 1947-ci ildə süni gübrə istehsalında istifadə edilən 2 min 300 ton amonyak-nitrat olan yük gəmisində yanğın baş verib. Daha sonra baş verən partlayışda 400-dən çox adam ölüb.

Nyu-Yorkda "Triangle Shirtwaist" geyim fabrikinde 1911-ci ildə baş verən yanğın zamanı da 145 işçi həyatını itirib.

Kanadada isə 1917-ci ildə baş verən partlayışı əsl faciə adlandırmaq olar. Belə ki, atom bombası partlayışından daha güclü olan bu partlayış 1917-ci ildə Kanadanın Halifaks limanında 300 ton partlayıcı daşıyan Fransa gəmisi "Mont Blanc"ın Norveç gəmisi ilə toqquşması nəticəsində meydana gəlib. 1800 insanın öldüyü və 9 mindən çox adamın yaralandığı bu partlayış kiçik bir sunami dalğası yaradacaq qədər güclü olmuşdu. Ölü sayının çox olması partlayış baş vermədən əvvəl hadisəni izləmək üçün gələnlərin çox olması ilə əlaqəlidir.

Dünyada bu kimi hadisələrin sıyahısını bir qədər də uzatmaq olar. Ən nəhayət onu da qeyd edək ki, qardaş Türkiyədə də bu kimi hadisələr baş verib. Məsələn 2014-cü ildə Türkiyəni mətəm qərq edən Soma faciəsi ən fəlakətli iş qəzalarından biridir. Manisanın Soma qəsabəsində baş verən bu qəzada 301 nəfər həyatını itirib.

□ **Əli RƏİS**

MUSAVAT

Son səhifə

N 263 (6584) 26 noyabr 2016

Sevgi axtarışına çıxdı, doqquz dəfə evləndi

Bu günə qədər səkkiz dəfə evlənən və İngiltərənin ən çox evlənən insanı olmağı bacaran 68 yaşlı Ron Şepard 26 yaşlı nişanlısı Kristal Merkez Lalec ilə doqquzuncu evliliyini gerçəkləşdirməyə hazırlaşır. Şepard nişanlısı ilə arasındakı 42 yaş fərqə əhəmiyyət vermədən deyir ki, nəhayət, axtardığı sevgini tapıb. Kişinin bu günə qədər gerçəkləşdirdiyi səkkiz evliliyin hər biri uğursuz olub. Amma o, ana vətəni Filippindən gəlib, İngiltərədə yaşayan 26 yaşlı qadına ilk baxışda aşıq olub və onun sayəsində "dünyanın ən xoşbəxt adamı" olub. 2004-cü ildə səkkizinci həyat yoldaşı ilə evlənən Şepard həmin vaxt da həyat yoldaşının onun həyatını dəyişdirdiyini və hər günlərini bal ayı kimi keçirdiklərini deyib. Səkkiz qayınana ilə mübarizə aparmağın heç də asan olmadığını deyən və ilk nikahını da 1966-cı ildə gerçəkləşdirən Şepardın 8 uşağı, 6 nəvəsi var. İngilis adamın ən uzun evliliyi 11 il, ən qısa evliliyi isə 10 ay boyunca davam edib.

Şəxsiyyət vəsiqəsi yerinə pilsa dilimi təqdim etdi

ABŞ-ın Massaçusetet ştatında yerli bara daxil olmaq istəyən bir qız şəxsiyyət vəsiqəsi yerinə bir dilim pilsa vermək istəyib. Bu barədə 25 noyabrda "The Telegraph" yazıb. Yerli universitetlərdən birinin tələbəsi olduğu güman edilən qız bununla da barın mühafizəçisinə guya öz yaşını bildirmək istəyib. Amma müəssisə əməkdaşı yeməyi sənəd qismində qəbul etməkdən imtina edib. Çünki içəridə alkoqollu içkilər satılır və içəri girmək üçün yaş məhdudiyyəti var. Rədd cavabı alan qız bar mühafizəçisinin üzünə yumruq atıb. Güman edilir ki, gənc qızın bu hərəkətlərinə onun həddən artıq sərxoş vəziyyəti səbəb olub. Barın ortaq-larından olan Rasif Rafik qıza təhsil həyatında uğurlar arzulayıb. "Tələbə vaxtı bizim də

həyatımızda elə tədbirlər olub ki, onların nəticəsi barədə biz sonradan peşman olmuşuq".

Amerikada 21 yaşına qədər insanların alkoqollu içki alması qadağan edilib.

Xalı çox olan qadın 7 yaş cavan görünür

İngiltərədə insan bədənindəki xallarla bağlı yeni araşdırma aparılıb. İtaliyanın "La Repubblica" qəzetində yer alan məlumata görə, London Kral Universitetindən bir qrup insanın Sindi Krouford, Yeva Mendez və Merlin Monro kimi əfsanəvi ulduzların gözəlliklərinin simvolu sayılan xallar barədə araşdırmasına 1200 əkiz qadın qatılıb. Eksperimentə qatılan qadınlar 18-79 yaş arasında olub.

Nəticədə yüzdən artıq xalı olan insanların əzələləri daha möhkəm, ürəkləri və gözələrinin daha sağlam olduğu üzə çıxıb. Elm adamları bu insanların öz yaşlarından ən az 7 yaş daha gənc göründüyünü aydınlaşdırıb. Bundan əlavə xalları çox olan insanların sümükləri də normadan daha möhkəm olur.

Qeyd edək ki, adətən insanlarda 30-40 xal ola bilər. Ancaq bəzi insanlarda onların sayı 600-ə kimi çata bilər.

İt sahibini sağalana qədər xəstəxananın qapısında gözlədi

Londonun Harrou rayonunda bir it öz sahibinin xəstəxanadan çıxmasını günlərlə həmin xəstəxananın qabağında gözləyib. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, it sahibinin səhhiyyəsi onu parkda gəzintiyə çıxarkən pisləşib. Adı açıqlanmayan britaniyalı təcili tibbi yardım maşını apararkən itini də həmin maşına buraxıblar. İtin sahibinə tibbi yardım göstərilən zaman it də Nortuik Park xəstəxanasının qabağında gözləyib. Tibb müəssisəsinin işçiləri itə isti yemək, su və yatacaq veriblər. İtin orda nə qədər qaldığı açıqlanmışdır. Amma kişini xəstəxanadan buraxanda o, qapıda itinin onu gözlədiyini görüb. Oktyabr ayında isə Miçigan ştatında sahibləri tərəfindən atılan bir itin aylarla atıldığı yerdə öz sahibini gözləməsi barədə xəbər yayılmışdı. Bu ləqəbli it sahiblərinin atdığı zibil və mebellərin yanında gözləyirdi.

QOÇ - Nahara qədər ciddi işlərinizin həllini təxi-rə salın. Sövdələşmə və müzakirələr üçünə ümumiyyətlə, uğursuz ərafədir. Bu gün yalnız ailə-məişət məsələləri ilə məşğul olmalısınız.

BUĞA - Praktiki işlərə aludə olmaqdan nəzəri fəaliyyətə üstünlük verin. İdeal planlarınızın gerçəkləşməsində bunun rolu böyükdür. Ulduzlar maddi durumunuzun qənaətbəxş olacağını da istisna etmir.

ƏKİZLƏR - Mövcud durumunuzdan usanmaq yox, aktiv surətdə çıxış yolları aramalısınız. Əgər rahatlığınızın təminatı üçün başqa yol da tapa bilmirsinizsə, saat 16-ya qədər gözləmə mövqeyində durun.

XƏRÇƏNG - Böyük sınaqlar qarşısında-sınız. Hər şey atacağınız addımlardan birbaşa asılı olacaq. Bu səbəbdən də bütün məsələləri dəfələrlə götür-qoy edib sonra qərar çıxarın. Hər adama da etibar etməyin.

ŞİR - Saat 9-10 aralığını nəzərə almasaq, qalan saatlar normal tərzdə başa vuracaqsınız. Həyatınızda mühüm rolu olmayan, sizə qarşı soyuq münasibət bəsləməyən adamların şəxsi işlərinə müdaxilə etməsəniz, kimsə sizə qarşı qərəz nümayiş etdirməyəcək.

QIZ - Maliyyə zəminində çətinliyiniz mümkündür. Amma unutmayın ki, indi çoxları sizdən də pis yaşayır. Özünüzü kontrollda saxlayın, həmkarlarınıza qarşı təmkin göstərin. Səhhətinizə də fikir verməlisiniz.

TƏRƏZİ - Saat 11-13 aralığı daxilində süslük yaratsa da, sonrakı saatlarda ovqatınızda nəzərəcarpaq dönüş yaranacaq. Deməli, narahatlığınız əridiyi üçün müəyyən işlər də görə biləcəksiniz.

ƏQRƏB - Ulduzların düzümü böyük irəliləyişlər astanasında olduğunuzu bəyan edir. Bu gün qarşıya qoyduğunuz vəzifələrin həllində kənardan dəstək alacağınız gözlənilir. Daxili səsini qulaq asın.

OXATAN - Bütün astroloji mənbələr ayın ən qalmaqallı gününü yaşayacağını göstərir. Ələlxüsus da saat 16-18 arası hər bir davranış və ünsiyyətinizdə təmkinli olmalısınız. Sıxıntınız olsa, müqəddəs bir məkana gedin.

OĞLAQ - Bürcünüz üçün kifayət qədər aktiv gündür. Bir neçə cihadından xeyirli gedişlər edə bilərsiniz. Belə məqamlarda etibar etdiyiniz dostlarınızın dəstəyindən yararlanmaqdan da çəkinməyin.

SUTÖKƏN - Daxili tərəddüd və nigarənçiliyinizi duyan Göy qübbəsi saat 14-dən başlayaraq istər qarşılıqlı münasibətlərdə, istərsə də maddi durumunuzda əsaslı dönüş yaradaçaq. O vaxta qədərsə səbli olun.

BALIQLAR - Mübahisəli bir gün yaşayacağınız gözlənilir. Ələlxüsus da iş yerində belə xoşagəlməzliklər daha çox qabara bilər. Əsəblərinizi cilovlamağa çalışın. Yalnız yaxşı şeylər barədə düşünün.

Qoroskop

(26 noyabr) **Səbuhi Rəhimli**

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Dəbi çox sevdiyi üçün arvadını boşayır

Türkiyənin Antalya şəhərində dəblə geyinməyi sevən və bunun üçün sərvət xərcləyən qadının əri sonunda üsyan edib. Türkiyə mətbuatının xəbərinə görə, 46 yaşlı A.D adlı kişi məhkəmə ərizəsində bildirib ki, həyat yoldaşından bu moda xəstəliyi ucbatından ayrılmaq istəyir. Belə ki, onun özündən 5 yaş kiçik olan xanımı G.D modanı təqib etməklə qalmır, ailənin əsas qazancını yeni dəbə minən geyimlərə, çanta və ayaqqabılara sərf edir. Bu isə ailə büdcəsinə mənfi təsir edir: "Bu, onda 35 yaşından sonra başlanıb. Şkafda paltarları qoymağa yer yoxdur. Amma o, 5-6 ay əvvəl aldıklarını qonşulara verməklə şkafda yeni paltarlara yer açır. Hərdən düşünürəm ki, mənim həyatımın mənası paltar mağazalarını dolandırmaqdır. Boşanma addımını isə onun gözünü qorxutmaq, özünə gəlməsini təmin etmək üçün edirəm".

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rəuf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.